

Integratsiooni Sihtasutus
Integration Foundation

Liimi 1, 10621 Tallinn

Tel.: +372 659 9021; Fax: +372 659 9022

E-mail: info@meis.ee

<http://www.meis.ee>

EL Phare Eesti keele õppe programm
EU Phare Estonian Language
Training Programme

Tel.: +372 659 9029; Fax: +372 659 9030

E-mail: phare@meis.ee

Euroopa Liidu PHARE
eesti keele õppe programm
European Union PHARE
Estonian Language
Training Programme

Mitmekultuuriline Eesti

Riiklikku integratsiooniprogrammi toetavad Soome, Norra, Suurbritannia ja Rootsi

Põhjamaade/Suurbritannia/ÜRO Arenguprogrammi projekt „Toetus riiklikule integratsiooniprogrammile“ (alates 27.03.2002 uus välisabiprojekt "Mitmekultuuriline Eesti", mida toetavad Soome, Norra, Suurbritannia ja Rootsi)

Nordic/United Kingdom /UNDP Project „Support to the Estonian State Integration Programme“ (starting in 27.03.2002 new external assistance project "Multicultural Estonia" supported by Finland, Norway, Great Britain and Sweden)

Tel.: +372 659 9027; Fax: +372 659 9022

E-mail: nordic@meis.ee

Haridusprogrammide keskus
Educational Programmes Centre

Tel.: +372 659 7020; Fax: +372 659 9022

E-mail: toivo.sikk@meis.ee

HARIDUSPROGRAMMIDE KESKUS

Keelekümbluskeskus
Language Immersion Centre

Kihnu 1, 13913 Tallinn

Tel.: +372 605 7250; Fax: +372 605 7251

E-Mail: keel@keel.uninet.ee

Keelekümbluskeskus

SISUKORD

1. Integratsiooni Sihtasutus 2001	4
2. Riikliku programmi "Integratsioon Eesti ühiskonnas 2000-2007" rakendamine	
2.1. Alamprogramm I "Haridus"	6
2.2. Alamprogramm II "Etniliste vähemuste haridus ja kultuur"	18
2.3. Alamprogramm III "Täiskasvanute eesti keele õpe"	21
2.4. Alamprogramm IV "Ühiskonnapädevus"	25
2.5. Osa V. "Riikliku programmi juhtimine, hindamine ja asutuste tegevusvõime suurendamine"	32
2.6. Haridusprogrammide keskus 2001	34
3. Kuidas reklaamida keeleõpet?	37
4. Venekeelne kokkuvõte	38
5. Finantsaruanded 2000-2001	42
6. Integratsiooni Sihtasutuse nõukogu	43
7. Töötajad	44

CONTENTS

1. <i>Integration Foundation 2001</i>	4
2. <i>Implementation of the State Programme "Integration in Estonian Society 2000-2007"</i>	
2.1. <i>Sub-programme I: "Education"</i>	6
2.2. <i>Sub-programme II: "The Education and Culture of Ethnic Minorities"</i>	18
2.3. <i>Sub-programme III: "The Teaching of the Estonian Language to Adults"</i>	21
2.4. <i>Sub-programme IV: "Social Competence"</i>	25
2.5. <i>Part V: "State Programme Management, Assessment, and Institutional Capacity-Building"</i>	32
2.6. <i>Educational Programmes Centre 2001</i>	34
3. <i>How Should Language Learning Be Advertised?</i>	37
4. <i>Summary in Russian</i>	38
5. <i>Financial Statements 2000-2001</i>	42
6. <i>Governing Board of the Integration Foundation</i>	43
7. <i>Staff</i>	44

INTEGRATSIOONI SIHTASUTUS 2001

Integratsiooni Sihtasutuse (ametliku nimetusega Mitteestlaste Integratsiooni Sihtasutus) 2001. aasta tegevuste kavandamine ja elluviimine toetus riiklikule programmile "Integratsioon Eesti ühiskonnas 2000-2007", mille Vabariigi Valitsus kiitis heaks 14. märtsil 2000. aastal. Programmi kaudu toetatava integratsiooniprotsessi väljund on Eesti mudel mitmekultuurilisest ühiskonnast, mida iseloomustavad kultuurilise pluralismi, tugeva ühisosa ning eesti kultuuriruumi säilitamise ja arendamise põhimõtted.

Eesti ühiskonna integratsiooni olemust kujundavad kaks protsessi: ühelt poolt ühiskonna sotsiaalne ühtlustumine eesti keele oskuse ja Eesti kodakondsuse omandamise alusel ning teiselt poolt etniliste erinevuste säilimise võimaldamine etniliste vähemuste kultuuriliste õiguste tunnustamise alusel. Keskseks eesmärgiks on Eesti riigile lojaalse elanikkonna kujunemine ja Eesti kodakondsuse ta inimeste arvu vähenemine. Integratsiooniprogrammi rakendamise eest vastutab rahvusküsimustega tegelev minister (24.03.1999-27.01.2002 minister Katrin Saks, alates 28.01.2002 minister Eldar Efendijev).

INTEGRATION FOUNDATION 2001

The planning and implementation of the activities of the Integration Foundation (official name: Non-Estonians' Integration Foundation) in 2001 was based on the state programme "Integration in Estonian Society 2000-2007", approved by the Government of the Republic on 14 March 2000. The output of the integration process supported through the programme is the Estonian model of a multicultural society, which is characterised by the principles of cultural pluralism, a strong shared element between different cultures and the preservation of the Estonian cultural domain.

The nature of the integration of Estonian society is shaped by two processes: the equalisation of society through knowledge of the Estonian language and the acquisition of Estonian citizenship on the one hand, and the preservation of ethnic differences through the recognition of the cultural rights of ethnic minorities on the other. The central objective is the formation of a population loyal to the Republic of Estonia and the reduction of the number of persons without Estonian citizenship. Responsibility for the implementation of the programme lies with the Mi-

27. veebruaril 2001. aastal kiitis Vabariigi Valitsus heaks riikliku programmi alamprogrammide tegevuskavad aastaks 2000-2003. Detailiseeritud plaan aitab paremini teadvustada integratsiooniprotsessi konkreetset olemust ning optimaalsemalt kasutada piiratud ressursse. Selle alusel koostati sihtasutuse 2002. aasta eelarve ja prognoos 2003. aastaks.

Integratsiooni Sihtasutus oli 2001. aastal seotud rohkem kui 60 riikliku programmi tegevuse korraldamisega. Peamine töökorralduspõhimõte on saavutada tulemusi avalike projektikonkursside abil, mis annavad kõigile võrdsed osalemisvõimalused. Konkurssides osalejate suur arv näitab, et integratsioon kui vabatahtlik protsess on leidnud hulgaliselt mõistjaid ja toetajaid.

2001. aastal laienes sihtasutuse tegevus riikliku programmi haldamisel. 1. jaanuarist tegutseb sihtasutuse struktuuriüksusena keelekümbluskeskus. Keskuse ülesanne on ellu viia Eesti, Kanada ja Soome ühisprojekt "Keelekümblus kui integratsiooni võti" aastail 2000-2004. Haridusministeeriumi vastutusallas olevate integratsioonitegevuste koordineerimiseks, arendamiseks ja projektide realiseerimise korraldamiseks moodustati sihtasutuse juures alates juulikuust haridusprogrammide keskus.

Novembris sai läbi kolmeaastane projekt "Toetus riiklike programmidele mitte-eestlaste integreerumiseks Eesti ühiskonda", mida finantseerisid Rootsi, Taani, Norra, Soome, Suurbritannia, ÜRO Arenguprogramm ja Eesti riik. Aidates kaasa integratsioonile mitmes valdkonnas, andis see suuremahuline projekt hea kogemuse nii riikliku integratsiooniprogrammi tegevuste plaanamiseks kui ka analoogsete projektide rakendamiseks.

Sihtasutus haldab jätkuvalt mitmeid välisvahendeid. 28. veebruaril 2001. aastal sõlmisid Integratsiooni Sihtasutus ja Rahandusministeerium lepingu Euroopa Liidu Phare "Eesti rahvusvähemuste sotsiaalse integratsiooni ja eesti keele õppe programmi" (edaspidi EL Phare eesti keele õppe programm) rakendamiseks perioodil 2001-2003. Uue suuremahulise välisabiprojekti "Integratsioon Eesti ühiskonnas 2002-2004" raamlepingu allkirjastasid Norra, Soome, Suurbritannia, Rootsi ja Eesti valitsus ning Integratsiooni Sihtasutus 27. märtsil 2002. aastal. Üksikprojektidele on eraldanud toetusi USA ja Hollandi valitsus.

Allpool on ülevaade Integratsiooni Sihtasutuse tegevusest 2001. aastal riikliku integratsiooniprogrammi alamprogrammide tegevuste kaupa ning haridusprogrammide keskuse kuue kuu tegevuse ülevaade.

nister for Ethnic Affairs (from 24.03.1999 - 27.01.2002 Minister Katrin Saks, as of 28.01.2002 Minister Eldar Efendiev).

On 27 February 2001, the Government of the Republic approved the action plans of the state programme's sub-programmes for the years 2000-2003. The detailed action plans help to better publicise the precise nature of the integration process and to make optimal use of limited resources. It is on this basis that the foundation's budget for 2002 and forecast for 2003 were prepared.

In 2001, the Integration Foundation organised more than 60 state programme activities. The Foundation's work is based on the principle that results are to be achieved through public project tenders that offer all interested parties an equal opportunity to participate. The large number of participants in tenders indicates that integration as a voluntary process is gaining recognition and support.

In 2001, the foundation's activities expanded to include the administration of the state programme. As of 1 January, the Language Immersion Centre, which is responsible for the implementation of the Estonian, Canadian and Finnish joint project "Language Immersion as a Key to Integration", operates as a structural unit of the foundation. An Educational Programmes Centre was founded in July for the development and co-ordination of integration activities within the authority of the Ministry of Education and for the organisation and implementation of projects under the auspices of the foundation.

In November, the three-year project "Support for the State Programme for the Integration of Non-Estonians into Estonian Society", financed by Sweden, Denmark, Norway, Finland, the United Kingdom, the United Nations Development Programme and the Estonian government, was completed (hereinafter Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project). This extensive project supported integration in many areas and also provided valuable experience in the planning of the integration programme's activities, and in the implementation of similar projects.

The Foundation continues to administer several external assistance projects. On 28 February 2001, an agreement was concluded between the Integration Foundation and the Ministry of Finance for the implementation of the European Union Phare "Social Integration of Ethnic Minorities in Estonia and Estonian Language Training Programme" (hereinafter EU Phare Estonian Language Training Programme) in 2001-2003.

A framework agreement for a new foreign aid project "Integration in Estonian Society 2002-2004" was signed by representatives of Estonia, Finland, Sweden, Norway and the United Kingdom on 27 March 2002.

An overview of the Integration Foundation's activities in 2001, listed by sub-programme of the state integration programme, and an overview of the first six months of activities of the Educational Programmes Centre are provided below.

I. ALAMPROGRAMM "HARIDUS"

Alamprogramm kokku 13 147 494 kr

Tegevuste kavandamisel on aluseks kaks alamprogrammi põhieesmärki:

- a) põhikooli lõpetanu on ühiskonnapädev ja valdab eesti keelt kesktasemel;
- b) keskkooli omandanud noored valdavad eesti keelt olme- ja töösuhtluseks vajalikul määral, suudavad õppida eesti keeles.

Hariduse alamprogramm koosneb neljast missioonist, mis realiseeritakse erinevate tegevuste kaudu.

I.1. MISSIOON: KUJUNDADA EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPPESÜSTEEM, KUS RAKENDATAKSE MITMEKESIST JA TÄNAPÄEVAST ÕPPEVARA NING KEELTE KOOSMÕJU ARVESTAVAD KEELE ÕPPIMISE MALLE, ET MUUKEELSE LAPSED JA NOORED OMANDAKSID EESTI KEELE MOTIVEERITULT NING TULEMUSLIKULT

I.1.a. Keeledidaktika arendamine, keeleõppe metoodikate, õppekavade ja õppevara väljatöötamine, koolitajate koolitus

I.1.a.4. Keeledidaktika programmi väljatöötamine koolieelsetele lasteasutustele

Integratsiooni Sihtasutus - 20 000 kr

Koolieelsetele lasteasutustele alushariduse keelekümblusprojekti ettevalmistamine aastaks 2002-2004 on osa suuremahulisest välisabi projektist "Integreeruv Eesti 2002-2004", mille 2000.-2001. aastal koostasid sihtasutus ja rahvastikuminister Katrin Saks büroo ning mille rakendamist alushariduse osas toetab Soome Vabariik.

I.1.a.8. Eesti keele kui teise keele õppevara mitmekesistamine

Integratsiooni Sihtasutus - 380 000 kr

USA Suursaatkond Tallinnas - 40 000 USD (707 100 kr)

Jätkati 2000. aastal alustatud koostööd USA Suursaatkonnaga Tallinnas eesti keele õppe lisamaterjali (CD-ROMi) loomisel 7.-9. klassi õpilastele. Saatkonna kaasabil saadi tasuta kasutamiseks keeleõppe CD-ROMi loomise tarkvara. Projekt lõpetatakse 2002. aastal.

EL PHARE EESTI KEELE ÕPPE PROGRAMM

Täiskasvanud keeleõppijatele kesk- ja kõrgtasemel anti välja eesti keele õppekomplekt "Avatud ukсед", mis koosneb õpikust, töövihikust, õpetajaraamatust ja kahest helikassetist. Esmatriiki 2000 eksemplari realiseeri-

I. SUB-PROGRAMME "EDUCATION"

Sub-programme total 13,147,494 EEK

Activities are planned based on the sub-programme's two main objectives:

- a) Elementary school graduates should be socially competent and possess intermediate level proficiency in the Estonian language;
- b) Secondary school graduates should possess language skills sufficient for everyday and work-related relations and be capable of continuing their studies in Estonian.

The sub-programme "Education" consists of four missions that are achieved through different activities.

I.1. MISSION: TO DEVELOP A SYSTEM FOR THE TEACHING OF ESTONIAN AS A SECOND LANGUAGE THAT APPLIES DIVERSIFIED, UP-TO-DATE TEACHING MATERIALS AND LANGUAGE TEACHING MODELS THAT TAKE INTO CONSIDERATION THE INTERACTIONS BETWEEN LANGUAGES, SO THAT NON-ESTONIAN-SPEAKING CHILDREN ACQUIRE THE ESTONIAN LANGUAGE IN A MOTIVATED AND PRODUCTIVE MANNER

I.1.a. Development of language didactics, elaboration of language teaching methodologies, curricula and teaching materials, training of teacher trainers

I.1.a.4. Elaboration of language didactics programme for kindergartens

Integration Foundation - 20,000 EEK

The preparation of the language immersion project for kindergartens in 2002-2004 is part of the extensive foreign aid project "Integrating Estonia 2002-2004" which was drafted in 2000-2001 by the Foundation and the Office of the Minister for Ethnic Affairs, Katrin Saks. Implementation of the project in pre-school education is also supported by the government of Finland.

I.1.a.8. Diversification of Estonian-as-a-second-language teaching materials

Integration Foundation - 380,000 EEK

US Embassy in Tallinn - 40,000 USD (707,100 EEK)

Co-operation with the US Embassy in Tallinn, which began in 2000, continued with the creation of a supplementary Estonian language teaching material (CD-ROM) for 7th - 9th-grade students. Software for the creation of this CD-ROM was obtained free of charge with the Embassy's assistance. The project will be completed in 2002.

EU PHARE ESTONIAN LANGUAGE TRAINING PROGRAMME

An Estonian language teaching kit entitled "Avatud ukсед" ("Open Doors"), intended for intermediate and advanced adult language learners and consisting of a textbook, workbook, teacher's book and two audiocassettes,

takse kirjastuse tootmishinnaga; raamatukogud saavad tasuta eksemplareid.

1.1.b. Keelekümblusprogrammi väljatöötamine, arendamine ja rakendamine

Keelekümbluskeskus - 4 020 002 kr (Haridusministeeriumi ja Tallinna Linnavalitsuse vahendid - 1 208 302 kr, välisabi Kanadast - 2 811 700 kr)

2. oktoobril 2000. aastal avatud Keelekümbluskeskuse ülesanne on juhtida keelekümblustegevust Eestis. Suure hulga kaastöötajate abil koordineeritakse riikliku keelekümblusprogrammi tööd. Põhipartnerid on Haridusministeerium, rahvastikuminiistri büroo, Integratsiooni Sihtasutuse haridusvaldkonna struktuuriüksused, Tartu Ülikool ja ülikooli Narva Kolledž, kohalikud omavalitsused, vene õppekeelega koolide õpetajad ja koolijuhid, venekeelsed õpilased ja lapsevanemad, Soome Kooliamet, Vaasa Ülikool, Kanada Rahvusvahelise Arengu Agentuur (CIDA), Toronto Koolivalitsus (TDSB) ning Kanada ja Hollandi saatkond Eestis.

was issued. The 2,000 copies of the first edition will be sold at the publisher's production price, and libraries will receive free copies.

1.1.b. Elaboration, development and implementation of language immersion programme

Language Immersion Centre - 4,020,002 EEK (Ministry of Education and Tallinn City Government funds - 1,208,302 EEK, Canadian support - 2,811,700 EEK)

The Language Immersion Centre, which was opened on 2 October 2000, manages Estonia's language immersion programme. The primary partners are the Ministry of Education, the Office of the Minister for Ethnic Affairs, the Integration Foundation's structural units in the area of education, Tartu University and its Narva College, local governments, the teachers and school administrators of Russian-medium schools, Russian-speaking students and their parents, the Finnish National Board of Education, Vasa University, the Canadian International Development Agency (CIDA), the Toronto District School Board (TDSB) and the Office of the Canadian Embassy and the Embassy of the Netherlands in Estonia.

I.1.b.9 Keelekümblusprogrammi rakendamine ja arendamine

1 240 252 kr (Keelekümbluskeskus - 746 252 kr, välisabi - 494 000 kr)

Senisele neljale vene õppekeele üldhariduskoolile liisandus 2001. aastal kolm uut kooli, kus alates 2001/2002. õppeaastast rakendatakse keelekümblusprogrammi. Koole toetatakse lisaks metoodika juurutamisele ja koolitusele ka õppetöö tulemuslikumaks muutmiseks vajaliku tehnika ning eestikeelsete raamatutega.

Ilmus keelekümblusprogrammi tegevust kajastav avalik aastaaruanne, mis võtab kokku programmi senised saavutused ning annab ülevaate selle mõjust ühiskonnale erinevate sihtrühmade vaatenurgast. See ning muud keelekümblust ja keskuse tööd käsitlevad materjalid võib leida alates 2002. aasta maist veebileheküljel <http://www.kke.ee>.

On koostatud mitmeid keelekümblust tutvustavaid materjale, mida on jagatud erinevatel konverentsidel ja seminaridel; esinemistes on kajastatud keelekümblusprogrammi eesmärke ja suunitlust.

Hinnangu andmiseks programmi senisele tööle ja tulevikuplaanide seadmiseks korraldati 8. juunil 2001. aastal rahvusvaheline konverents "Keelekümblus Eestis - pilk tulevikku". Keelekümbuskoolide paikkondades on peetud ligi kakskümmend lastevanemate koosolekut ning Eesti kogemusi kümblusmetoodika alal on tutvustatud ka Lätis ning Venemaal.

Eesti keele kui teise keele õppevara mitmekesistamine *861 400 kr (Keelekümbluskeskus - 40 000 kr, välisabi - 821 400 kr)*

Ilmus kaks keelekümblusmetoodikal põhinevat 1. klassi õpikut koos töövihikuga ning koostati 2. klassi õpiku proovivariant. On kujunenud välja teovõimeline ning tugev õppekirjandust koostav autorite kollektiiv. Keelekümbuskoolidele on koostatud ja jagatud ligi 300 lehest koosnev komplekt õpilaste töölehti.

I.1.b.9 Implementation and development of language immersion programme

1,240,252 EEK (Language Immersion Centre - 746,252 EEK, foreign aid - 494,000 EEK)

In 2001, three new schools joined the four existing Russian-medium general education schools in which a language immersion programme was implemented in the 2001/2002 school year. In addition to the introduction of methodological materials and the provision of training, the schools also received support in the form of equipment and Estonian-language books needed to make teaching more productive.

Numerous information materials have been prepared and widely distributed. These include a film, a brochure and a fact sheet. A public annual report covering the activities of the language immersion programme was published, with a summary of the programme's achievements to date and an overview of its impact on society from the point of view of different target groups. As of May 2002, this and other materials on language immersion and the Centre's work can be found at <http://www.kke.ee>.

In order to assess the programme's progress and to make plans for the future, an international conference "Language Immersion in Estonia - Future Perspectives" was held on 8 June 2001. Some twenty meetings of parents were held in regions in schools with immersion programmes, and presentations on immersion methodology were made in Russia and in Latvia.

Diversification of Estonian-as-a-second-language teaching materials

861,400 EEK (Language Immersion Centre - 40,000 EEK, foreign aid - 821,400 EEK)

Two 1st-grade textbooks, together with workbooks, based on language immersion methodology were published, and a draft version of a 2nd-grade textbook was created. A productive and strong group of authors of teaching materials has developed. A set of student work sheets consisting of approximately 300 pages was prepared and distributed to immersion schools.

I.1.b.10. Keelekümbluspõhimõtteid järgiva õppekava koostamine

Keelekümbluskeskus - 20 000 kr

Koostati integreeritud eestikeelne keelekümblusspetsiifiline õppekava 1.-3. klassini ning vene keele ainekava keelekümblusprogrammi 2. klassile. Õppekava arendatakse pidevalt.

I.1.b.12. Lasteasutuste ja koolide õpetajate keelekümblusmetoodikaalne koolitus

747 350 kr (Keelekümbluskeskus - 161 050 kr, välisabi - 586 300 kr)

Korraldati ligi 200 tundi keelekümblusmetoodikaalast koolitust katsekoolide keelekümblusõpetajatele. Lisaks sellele on programmi katsekoolide töörühmadele võimaldatud meeskonnatreeningut ja arengukavakoolitust ning koolide õppealajuhatajatele pedagoogide juhendamise koolitust. Koolituste konspektid on süstematiseeritud ja koondatud kogumiks, mida on jagatud kõigile programmiga seotud koolidele.

I.1.b.13. Õpetajate ja koolijuhtide käsiraamatu koostamine

Välisabi - 660 000 kr

Koostati õpetajate ja koolijuhtide käsiraamatu esialgne mustandvariant, mis käsitleb programmi rakendamist koolides juhtkonna, omavalitsuse, õpetajate ja lastevanemate vaatenurgast.

I.1.b.14. Teadusuuringud keelekümbluse edukuse kohta

350 000 kr (Keelekümbluskeskus - 100 000 kr, välisabi - 250 000 kr)

Kõiki keelekümblusklassi lapsi testiti kolm korda õppeaasta jooksul. Lapsevanemate hulgas korraldati kaks küsitlust. Uuringud näitasid, et programmi rakendamine Eestis on seni olnud edukas ning lapsed on saavutanud tulemused, mida eeldab riikliku õppekava põhjal koostatud keelekümblusspetsiifiline õppekava. Uuringute tulemused esitati rahvusvahelisel konverentsil "Keelekümblus Eestis - pilk tulevikku" ning uuringute kokkuvõte on avaldatud keelekümbluskeskuse aastaaruandes.

I.1.b.15. Keeleõpet soodustavate vahendite soetamine keelekümbluskoolidele

Keelekümbluskeskus - 96 000 kr

Keelekümbluskeskuse katsekoolidele hangiti keeleõpet soodustavaid vahendeid (raamatud, sporditarbed, tehnika jms), mille abil on neis koolides loodud metoodika suunitlusele vastavad keelekümblusklassid.

I.1.b.10. Compilation of curriculum based on immersion principles

Language Immersion Centre - 20,000 EEK

An integrated Estonian-language immersion curriculum for grades 1 to 3 and a Russian-language syllabus for grade 2 of the immersion programme were prepared. Curriculum development is ongoing.

I.1.b.12. Training in immersion methodology for teachers in kindergartens and schools

747,350 EEK (Language Immersion Centre - 161,050 EEK, foreign aid - 586,300 EEK)

Nearly 200 hours of training relating to immersion methodology were organised for immersion teachers at pilot schools. In addition, team building, strategic planning and teacher observation and feedback training were delivered to principals and vice-principals. Notes on the training sessions were systematised and distributed to all pilot schools.

I.1.b.13. Preparation of handbook for teachers and school administrators

Foreign aid - 660,000 EEK

An initial draft version of a handbook for teachers and school administrators was prepared, dealing with the implementation of the programme in schools from the point of view of administrators, local governments, teachers and parents.

I.1.b.14. Academic studies concerning the success of immersion

350,000 EEK (Language Immersion Centre - 100,000 EEK, foreign aid - 250,000 EEK)

All children in immersion classes were tested three times during the school year. Two surveys were organised among parents. Research showed that the implementation of the programme in Estonia has so far been successful, and children have achieved planned national curriculum outcomes. The results of the research were presented at the international conference "Language Immersion in Estonia - Future Perspectives", and a summary of the research was published in the Language Immersion Centre's annual report.

I.1.b.15. Purchasing of resources promoting language learning for immersion schools

Language Immersion Centre - 96,000 EEK

Resources to support language instruction (books, sports equipment, technology, etc.) were purchased for pilot schools.

I.1.b.16. Keelekümbklusklasside õpilaste õppetöövälised keeleõpetegevused

Keelekümbkluskeskus - 45 000 kr

Toetati keelekümbklusklasside õpilaste klassitööväliseid keeleõppega seotud üritusi, eelkõige õpilaste ekskursioone ja suviseid keelelaagreid, mis on suhtluskeele arengu seisukohalt väga olulised.

I.1.c. Õppetöövälised keeleõppemallid

I.1.c.19. Eesti keele laagri ja pereõppemudeli arendamine ning rakendamine, sellealane koolitus

Parema ülevaate andmiseks keelelaagritest ja pereõppest on avatud veebilehekülj <http://www.meis.ee/keelelaager/>.

Suvel korraldati laagrites ulatuslik uurimus, et selgitada, millised on laagri mõjud lapse eesti keele oskuse arengule. Samuti vaadeldi laste majutuse, toitlustuse, sportimise ja vaba aja veetmise tingimusi. Uuringu baasiks olid Integratsiooni Sihtasutuse ja EL Phare eesti keele õppeprogrammi rahastatud 32 projekti.

EL Phare eesti keele õppe programm - 1 810 571 kr

Toetati 27 keelelaagriprojekti. Keelelaagris või pereõppes osales kokku 1029 last. Tulemuste hindamiseks, vahetu kogemuse saamiseks ja laagritingimustega tutvumiseks tehti monitooring (töötati välja küsimustik ja intervjueriti nii lapsi kui ka nende vanemaid).

2001. aasta septembris peeti keelelaagrite ja pereõppeprogrammi organiseerijatele seminarid; asuti koostama keelelaagri õpetaja juhendmaterjale.

Novembris kuulutati välja konkurss keelelaagrite korraldamiseks talvisel ja kevadisel koolivaheajal. Phare programm toetas talvisel koolivaheajal 2001/2002 üheksat laagriprojekti.

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 1 828 700 kr

Keelelaagri- ja pereõppeprojekte toetati nii suve- kui ka talvevaheajal. Viies laagriprojektis osales 160 ning 15 pereõppeprojektis 545 eesti- ja muukeelset last.

I.1.b.16. Extracurricular language learning activities for students in immersion classes

Language Immersion Centre - 45,000 EEK

Support was given for extracurricular activities for immersion students related to language learning, primarily excursions and summer language camps, which are very important for the development of communicative language skills.

I.1.c. Extracurricular language learning patterns

I.1.c.19. Development and implementation of Estonian language camp and family learning model, training in that area

A more comprehensive overview of language camps and family learning is available at <http://www.meis.ee/keelelaager/>.

In the summer, an extensive study was undertaken at the camps to determine the effect of camps on the development of children's knowledge of the Estonian language. The quality of the children's accommodation, food and opportunities to engage in sports and leisure activities were also examined. The research was based on 32 projects financed by the Integration Foundation and the EU Phare Estonian-Language Training Programme.

EU Phare Estonian-Language Training Programme - 1,810,571 EEK

Support was given to 27 language camp projects. A total of 1,029 children participated in language camps or family learning. These activities were monitored in order to assess results, obtain first-hand feedback, and gain an overview of living conditions at the camps (a questionnaire was developed, and both children and their parents were interviewed).

In September 2001, seminars were held for organisers of the language camps and family learning programme, and guidelines for language camp instructors were drafted.

In November, a tender was announced for the organisation of language camps during the winter and summer vacations. The Phare programme supported nine camp projects during the 2001/2002 winter vacation.

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 1,828,700 EEK

Language camp and family learning projects during both the summer and winter vacations were supported. A total of 160 Estonian-speaking and non-Estonian-speaking children participated in five camp projects, and 545 Estonian-speaking and non-Estonian-speaking children participated in 15 family learning projects.

Integratsiooni Sihtasutus - 1 450 000 kr

Riigieelarvevahenditest toetati 15 laagriprojekti, milles osales 366 eesti- ja muukeelset last. Keelepraktikaks maaperedes said toetuse 100 last.

Korraldati viis laagrit endise Nõukogude Liidu aladel elavatele, päritolult eestlastest lastele. Eestit ja eesti keelt tutvustavates laagrites (sh osa peremajutusega) osales kokku 60 last Minskist, Vilniusest, Ülem-Suetukist, Krimmist, Peterburist, Krasnojarskist ja Moskvast.

Põllumajandusministeerium - 1 200 000 kr

Toetati kokku 507 muukeelse lapse keelepraktikat Eesti maaperedes.

I.2. MISSIOON: SIHIPÄRASTADA JA LAIENDADA EESTI KEELE KUI TEISE KEELE NING TEISTE AINETE ÕPETAJATE PÕHI- JA TÄIENDUSÕPET, ET MUU ÕPPEKEELEGA KOOLIS TÖÖTAKSID KVALIFIKATSIOONINÕUETELE VASTAVAD ÕPETAJAD

I.2.a. Õpetajate täiendusõpe

I.2.a.1. Eesti keele kui teise keele õpetajate piirkondliku täiendusõppevõrgustiku väljaarendamine ja toimimine

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 130 500 kr

Integration Foundation - 1,450,000 EEK

State budgetary funds were granted to 15 camps attended by 366 Estonian-speaking and non-Estonian-speaking children. Support was given to 100 children for language practice in rural families.

Five camps were organised for children of Estonian decent living abroad on the territory of the former Soviet Union. Altogether 60 children from Minsk, Vilnius, Upper-Suetuk, the Crimea, St. Petersburg, Krasnoyarsk and Moscow participated in camps (incl. some accommodation in families) which introduced Estonia and taught Estonian.

Ministry of Agriculture - 1,200,000 EEK

Language practice for a total of 507 non-Estonian-speaking children in Estonian rural families was supported.

I.2. MISSION: TO FOCUS AND EXPAND THE BASIC TRAINING AND CONTINUING EDUCATION OF TEACHERS OF ESTONIAN-AS-A-SECOND-LANGUAGE AND OF OTHER SUBJECTS, TO ENSURE THAT THE QUALIFICATIONS OF TEACHERS EMPLOYED AT NON-ESTONIAN-MEDIUM SCHOOLS CORRESPOND TO THE REQUIREMENTS

I.2.a. Continuing education for teachers

I.2.a.1. Development and functioning of regional continuing education network for teachers of Estonian-as-a-second-language

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 130,500 EEK

Haridusministeeriumi, Briti Nõukogu ning Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi ühisprojekt "Eesti keele kui teise keele õpetajate regionaalse täienduskoolituse võrgustik" alustas oma tööd 1998. aastal. Eesmärk on pakkuda eesti keele kui teise keele õpetajatele nii metoodika- kui ka ainealast täiendusõpet. 2001. aastal korraldati järgmised tegevused:

1. Eesti keele kui teise keele õpetajate piirkondliku täiendusõppevõrgustiku väljaarendamine ja toimimine:

- võrgustikul on 30 aktiivset spetsiaalse koolitajakoolituse saanud riigikeele- ja juhtivõpetajat;
- uute liikmete kaasamiseks võrgustikku toimus augustis suvelaager alla kolmeaastase töökogemusega noorte õpetajatele;
- noorte eesti keele kui teise keele õpetajate abistamine ja toetamine igapäevases koolielus toimetulekuks on leidnud eriti positiivset vastukaja nii noorte õpetajate seas kui ka võrgustikus endas;
- töötab kolm tugikeskust (Tallinna Mahtra Gümnaasiumis, Virumaa Kõrgkoolis ja Tartu Annelinna Gümnaasiumis), mis on varustatud eesti keele kui teise keele õpetaja metoodikamaterjalidega; õpetajad saavad neid oma tundideks valmistudes ja tunde andes kasutada;
- võrgustiku korraldatud 46 koolituses osales 777 pedagoogi;
- võrgustiku liikmed on aktiivsed ka eesti keele kui teise keele õpetajateks õppivate üliõpilaste praktika juhendajatena.

2. Võrgustiku õpetajate seminarid - võrgustiku liikmetele on toimunud viis arendusseminari ja koolitust järgmistel teemadel:

- õppematerjalide analüüs ja retsensiooni kirjutamine;
- õppekava, ainekava ja õpetaja tegevus;
- muudatused riiklikus õppekavas;
- õppematerjalide koostamine;
- projektijuhtimine.

3. Eesti keele õpetamise materjalide kogumikud õpetajatele:

- võrgustiku liikmed on koostanud metoodikaartiklite kolmanda kogumiku "Eesti keele kui teise keele õpetamine III";
- artikleid tutvustati septembris Tallinnas ühepäevasel koolitusel, kus osales 59 eesti keele kui teise keele õpetajat kogu Eestist.

The Ministry of Education, British Council and Nordic countries, United Kingdom, UN Development Programme joint project "Regional Continuing Education Network for Teachers of Estonian-as-a-Second-Language" was launched in 1998. The objective is to offer both methodological and subject-related continuing education to teachers of Estonian-as-a-second-language. The following activities were organised in 2001:

1. Development and functioning of a regional continuing education network for teachers of Estonian-as-a-second-language:

- *The network has 30 active teachers of Estonian and master teachers who have obtained special training for the purpose of training others;*
- *in August, a summer camp for young teachers with less than 3 years of work experience was held to include new members in the network;*
- *the assistance and support of young Estonian-as-a-second-language teachers in coping with day-to-day school life has received an especially positive response, both among young teachers and in the network itself;*
- *Three support centres are in operation (at Mahtra Gümnaasium in Tallinn, Virumaa College and Annelinn Gümnaasium in Tartu), which are equipped with Estonian-as-a-second-language teaching and methodological materials, which teachers can use when preparing their classes and borrow for use in class;*
- *777 educators participated in 46 training sessions organised by the network;*
- *members of the network are also active as advisers for school practice-teaching placements by university students who are studying to be teachers of Estonian-as-a-second-language.*

2. Seminars for network teachers - five development seminars and training sessions on the following topics were held for members of the network:

- *the analysis of teaching materials and writing of reviews of teaching materials;*
- *curriculum, syllabus and teacher activity;*
- *changes in the state curriculum;*
- *preparation of teaching materials;*
- *project management.*

3. Compilations of materials for teachers for the teaching of Estonian:

- *members of the network have prepared a third compilation of methodological articles entitled "The Teaching of Estonian-as-a-Second-Language III";*
- *articles were presented in September at a day-long training session in Tallinn, in which 59 Estonian-as-a-second-language teachers from across Estonia participated.*

I.2.b. Eesti keele täiendusõpe teiste ainete õpetajatele jm koolitus

I.2.b.10. Kutseõppeasutuste eesti keele kui teise keele täiendusõpe

EL Phare eesti keele õppe programm

Tehti ettevalmistusi ühisprojektiks, mis hõlmab nii õpetajate ettevalmistust õppekava väljatöötamisel kui ka õppevara väljatöötamist. Korraldati pakkumiskutse õpetajate osalemiseks ettevalmistuses. Asuti ette valmistama õppeaine keelekirjelduste koostamist kutseõppeainete jaoks.

I.2.b.11. Koolitusprogrammide ja täiendusõppemudelite väljatöötamine ning rakendamine

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 80 150 kr

Tehti uuring, et anda hinnang erinevatele koolitusmudelitele. Uuringu tulemusi tutvustati kahel seminaril "Muukeelsete pedagoogide ja koolijuhtide täiendkoolituse sotsiaalkultuuriline dominant" (ühapäevane seminar koolituste pakkujatele ja kahepäevane seminar venekeelsete üldhariduskoolide õppealajuhatajatele). Seminaride eesmärk oli pakkuda lahendusi, mis aitavad väheste eesti keele oskusega pedagoogidel täiendusõppe toel sulanduda Eesti ühiskonda.

I.3. MISSIOON: LUUA KOOLIDES TINGIMUSED, MIS TAGAKSID ÕPPERÜHMADE EESTIKEELSE TÖÖ NING KOOLI LÕPETAJATE EESTI KEELE KUI TEISE KEELE OSKUSE OLME- JA TÖÖSUHTLUSEKS VAJALIKUL TASEMEL, ET ÕPPURID INTEGREERUKSID EESTI ÜHISKONDA

I.3.a. Meetmete kavandamine koolide arengukavades, ainekavad, koolitus

I.3.a.4. Stipendiumiprogramm eesti keele kui teise keele õpetajana tööleasujatele

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 267 300 kr

Programmi toetusel alustas 2000/2001. õppeaastast Ida-Virumaa muukeelse õppekeelega õppeasutustes tööd 11 uut eesti keele õpetajat (seitse Narvas, kolm Kohtla-Järvel ja üks Jõhvis). Programm jätkub kuni 2003. aasta kevadeni.

I.3.a.5. Tugiõpe muukeelsetele õpilastele eesti õppekeelega koolis

Integratsiooni Sihtasutus - 300 000 kr

Koolidele mõeldud konkursi "Muukeelne laps eestikeelses koolis" raames toetati kokku 10 projekti Kiviõlist,

I.2.b. Continuing education in Estonian-language teaching for teachers of other subjects, and other training

I.2.b.10. Continuing education for Estonian-as-a-second-language teachers teaching at vocational institutions

EU Phare Estonian Language Training Programme

Preparations were made for a joint project that includes both the training of teachers in curriculum development and also the elaboration of teaching materials. An invitation to tender was organised for teacher participation in this preparation. The definition of language learning needs by subject was begun for vocational courses.

I.2.b.11. Development and implementation of training programmes and models for continuing education

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 80,150 EEK

Research was performed to assess various training models. The results of the research were presented at two seminars, "The Socio-Cultural Dominant of the Continuing Education of Non-Estonian-Speaking Educators and School Administrators" (one-day seminar for providers of training and two-day seminar for vice-principals of Russian-language general education schools). The objective of the seminars was to offer solutions that would help educators with limited knowledge of the Estonian language to blend into Estonian society with the help of continuing education.

I.3. MISSION: TO CREATE IN SCHOOLS CONDITIONS GUARANTEEING THAT STUDY GROUPS WORK IN THE ESTONIAN LANGUAGE AND THAT SECONDARY SCHOOL GRADUATES POSSESS ESTONIAN-LANGUAGE PROFICIENCY IN EVERYDAY AND WORK-RELATED COMMUNICATION AT THE LEVEL NECESSARY FOR LEARNERS TO INTEGRATE INTO ESTONIAN SOCIETY

I.3.a. Charting of measures in school development plans, syllabi, training

I.3.a.4. Stipend programme for those beginning work as Estonian-as-a-second-language teachers

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 267,300 EEK

With this programme's support, eleven new Estonian language teachers began work as of the 2000/2001 school year at Russian-medium educational institutions in Ida-Virumaa County (seven in Narva, three in Kohtla-Järve and one in Jõhvi). The programme will continue until Spring 2003.

I.3.a.5. Provision of supporting instruction to Russian-speaking students in Estonian-medium schools

Integration Foundation - 300,000 EEK

Within the framework of the competition "Non-Estonian-Speaking Children in Estonian-medium Schools", sup-

Kohtlast, Sillamäelt, Tallinnast ja Valgast. Projekte esitanud koolidele korraldab Integratsiooni Sihtasutus meetodikaabi andmise õppekavast lähtuvate sõnastike iseiseisvaks koostamiseks.

I.3.b.6. Eesti ja vene õppekeele koolide õppekavaarenduse koostöö

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 187 120 kr

1998. aastal alustas tegevust Haridusministeeriumi ning Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt "Avatud õppekava". 2001. aastal toimusid järgmised tegevused:

- 1) kooliarenduslik koolitus, koolitusprotokollide vormistamine ja arhiivimine, lõputööde analüüs ja üldistamine;
- 2) loodi projekti veebilehekülj <http://viru.tpu.ee/avatud-oppekava/>, mis tulevikus kujundatakse virtuaalseks töökeskkonnaks nii katse- ja partnerkoolidele kui ka kõigile teistele eesti ja vene õppekeele koolidele;
- 3) uute koolitusmudelite ja -sisude, koolitusmaterjali väljatöötamine;
- 4) jätkus uute koolitusmudelite väljatöötamine ning selleks koolitusmeeskondade koolitamine teemadel "Kool kui õppiv organisatsioon" ja "Kool kui kasvatusorganisatsioon";
- 5) edukalt on rakendunud 2000. aastal väljatöötatud täiendusõppeprogrammid TPÜ täienduskoolituse osakonna juures;
- 6) trükist ilmusid õppekavaarendusliku meetodikasarja "Kutse dialoogile" järjekordsed vihikud:
  - a) "Kooli arengukavast ja kooli õppekavast - vaade ühiskonnastamise aspektist" (Ene-Silvia Sarv);
  - b) "Ainetevaheline integratsioon - isiksuse arengu võimalus" (Tallinna Pelguranna Gümnaasium);
  - c) "Küsimuse püstitamine: iseenda osalemise teadvustamine" (Elsa Gretškina);
  - d) "Eesti uuenevas haridusruumis: innovatsiooni aspekt" (Elsa Gretškina);
- 7) koolide koostöövõrgustiku tugikeskuste väljaarendamine, võrgustiku arendus ja koolitused; katse- ja partnerkoolide kollektiivide koolitustes osales 438 pedagoogi;
- 8) Tallinnas Ümera Põhikoolis alustas tegevust meetodikakabinet, kuhu pedagoogid ja koolijuhid võivad pöörduda nii igapäevaste küsimustega kui ka kogu kooliõppekava või -arengu probleemidega; kabinetti on koondatud projekti "Avatud õppekava" koostatud ja koolituste tulemusena valminud materjalid.

port was provided for a total of 10 projects from Kiviõli, Kohtla-Järve, Sillamäe, Tallinn and Valga. The Integration Foundation will organise methodological assistance to the schools that submit projects for the independent compilation of curriculum-based glossaries.

I.3.b.6. Curriculum development co-operation between Estonian-medium and Russian-medium schools

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 187,120 EEK

The Ministry of Education and Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project "Open Curriculum" commenced activities in 1998. The following activities took place in 2001:

- 1) School development training, the drafting and archiving of training reports, the analysis and generalisation of final written assignments;
- 2) Creation of the project's web site, <http://viru.tpu.ee/avatudoppekaval/>, which in the future will be developed into a virtual working environment for both pilot and partner schools and all other Estonian-medium and Russian-medium schools;
- 3) Development of new training models and materials;
- 4) The development of new training models continued, and training teams were trained in "School as a Learning Organisation" and "School as an Educational Organisation";
- 5) The continuing education programmes developed in 2000 under the auspices of the Continuing Education Department of Tallinn Pedagogical University were successfully implemented;
- 6) The next booklets in the curriculum development methodology series "Invitation to Dialogue" were printed:
  - a) "On the School Development Plan and Curriculum - from the Point of View of Socialisation" (Ene-Silvia Sarv);
  - b) "Integration between Subjects - the Opportunity for Self-Development" (Pelguranna Upper Secondary School, Tallinn);
  - c) "Defining the Issue: Awareness of One's Personal Participation" (Elsa Gretškina);
  - d) "Estonia in an Educational Environment under Reform: the Aspect of Innovation" (Elsa Gretškina);
- 7) Creation of support centres for the schools' co-operation network, development of the network and training; 438 educators participated in collective training sessions at pilot and partner schools;
- 8) A methodology support centre was opened at Ümera Basic School in Tallinn, which teachers and principals can address with both everyday questions and general problems related to the school curriculum or development. The support centre gathers all materials that are created or shared within the framework of the "Open Curriculum" project.

I.3.d. Eestikeelset aineõpetust ja eesti keele omandamist toetav õppevara

I.3.d.18. Eestikeelset aineõpetust toetava õppevara väljatöötamine põhikoolidele ja gümnaasiumidele

EL Phare eesti keele õppe programm - 124 647 kr

Autorite kollektiiv töötab välja eesti keele õppekomplektid muukeelse põhikooli 4.-9. klassile. Koostatakse ühtsestest põhimõtetest lähtuv õppematerjalide sari, mis võimaldab tasakaalustatult õpetada kõiki osaoskusi: rääkimist, kuulamist, lugemist ja kirjutamist. Materjali katsetatakse koolides aastail 2002-2003 ning trüki valmis käsikirjad valmivad 2003. aastal.

I.3.d.19. Eestikeelseks aineõpetuseks koolitus- ja aine-kavade ning materjalide väljatöötamine kutseõppeasutustele

EL Phare eesti keele õppe programm

Moodustati ekspertrühm ja otsustati välja töötada kutsekoolide eesti keele õpetajate koolitusõppekava iseseisvaks õppeks ja teistes koolides edasiseks koolituseks ning välja töötada koolitusmaterjalid kutsealase eesti keele jaoks.

I.3.d.20. Eesti keele omandamist toetavate metoodikamaterjalide, sh kutseõppeasutuste erialaterminoloogiasõnastike väljatöötamine

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 175 000 kr

Avaldati ja jaotati kutsekoolidele, raamatukogudele ning täiskasvanute koolituskeskustele kaks erialaõppesõnastikku: "Vene-eesti ehituse õppesõnastik" (1850 eksemplari) ja "Vene-eesti õmbluse õppesõnastik" (1450 eksemplari). Sõnastikke tutvustati märtsis õppepäeval, kus peale õppesõnastike esitleti ka artiklikogumiku "Eesti keele kui teise keele õpetamine" I ja II osa. Õppuses osales 65 kutsekoolide eesti keele kui teise keele õpetajat kogu Eestist.

I.3.d.22. Eestikeelse lugemisvara ning õppe- ja metoodikakirjanduse soetamine kooliraamatukogudesse

EL Phare eesti keele õppe programm - 15 904 kr

34 kutseõppeasutust varustati eesti keele grammatika tabelitega. Koostöös Eesti Raamatukogutöötajate Assotsiatsiooniga selgitati eestikeelse teatmekirjanduse vajadus vene koolide raamatukogudes. Kirjastajad kutsuti esitlema teatmekirjanduse väljaandeid, mis sobivad venekeelsetele koolidele. Nõutuimad materjalid valiti välja; nende väljaostmiseks korraldatakse hankekonkurss. Materjalid jaotatakse kooliraamatukogudele 2002. aastal.

I.3.d. Teaching materials supporting Estonian-language subject teaching and the acquisition of the Estonian language

I.3.d.18. Development of study materials for Estonian-language subject teaching for basic schools and upper secondary schools

EU Phare Estonian language training programme - 124,647 EEK

A group of authors is developing Estonian-language teaching kits for grades 4-9 at Russian-medium basic schools. A series of teaching materials based on common principles is being drafted to permit the balanced teaching of all language skills: speaking, listening, reading and writing. The materials will be tested in schools in 2002-2003, and manuscripts ready for print will be completed in 2003.

I.3.d.19. Development of training plans, syllabi and materials for Estonian-language subject teaching at vocational institutions

EU Phare Estonian language training programme

An expert group was formed and the decision was made to develop a training curriculum for independent study for Estonian-as-a-second-language teachers at vocational schools, further training at other schools, and to develop training materials for vocational Estonian.

I.3.d.20. Development of methodological materials supporting the acquisition of the Estonian language, including the development of glossaries of professional terminology for vocational institutions

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 175,000 EEK

Two professional glossaries, a "Russian-Estonian Construction Glossary" (1,850 copies) and a "Russian-Estonian Sewing Glossary" (1,450 copies) were published and distributed to vocational schools, libraries and adult training centres. The glossaries were presented in March at a professional development day at which parts I and II of the collection of articles "The Teaching of Estonian-as-a-Second-Language" were also presented. Sixty-five Estonian-as-a-second-language teachers at vocational schools across Estonia participated in the training session.

I.3.d.22. Acquisition of Estonian-language reading material and teaching and methodology publications for school libraries

EU Phare Estonian language training programme - 15,904 EEK

Thirty-four vocational institutions were equipped with Estonian-language grammar tables. In co-operation with the Estonian Library Employees Association, the need for Estonian-language reference materials in the libraries of Russian-medium schools was determined. Publishers were invited to present reference materials that would be suitable for Russian-medium schools. The materials in greatest demand were selected, and a procurement tender will

I.4. MISSIOON: ARENDADA EESTI JA VENE ÕPPEKEELEGA KOOLIDE KEELELIS-KULTUURILIST KOOSTÖÖD, ET PARANEKS ÕPILASTE KEELEOSKUS JA KUJUNEKS SALLIVUS TEISTE KULTUURIDE SUHTES

I.4.1. Kutseõppeasutuste õpilaste vahetusprogrammi mudeli väljatöötamine ja projektide rakendamine

EL Phare eesti keele õppe programm

Ida-Virumaa ja teiste Eesti alade vahelise õpilasvahetuse ning praktilise koolituse soodustamiseks kuulutati välja vahetusprojektide konkurss. Projekte hakatakse ellu viima 2002. aastal.

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 85 500 kr

2000. aastal väljatöötatud mudelile "Muukeelsete kutseõppeasutuste õpilaste vahetusprogramm" koostati eksperthinnang ning tehti sellest lähtuvalt täiendusi. Projektkonkursi raames rahastatud vahetusprogrammides osales kokku 59 venekeelset ning 23 eestikeelset kutseõppeasutuse õpilast Narvast, Sillamäelt, Kohtla-Järvelt, Olustverest ja Viljandist.

I.4.2. Üldhariduskoolide õpilaste lühi- ja pikaajaliste vahetusprogrammide mudelite väljatöötamine ning rakendamine

EL Phare eesti keele õppe programm

Analüüsi analoogseid kogemusi, sh sihtasutuse 2000. aastal toetatud projekte ja kuulutati välja projektkonkurss. Projektid viiakse ellu 2002. aastal.

I.4.5. Üldhariduskoolide õpetajate vahetusprogrammi mudeli väljatöötamine ja rakendamine

EL Phare eesti keele õppe programm

Valmistati ette keele- ja erialapraktika mudel venekeelsete koolide aineõpetajatele. Muukeelse kooli aineõpetajal on võimalik viibida 3-4 nädalat eestikeelses koolis ja -keskkonnas. 2002. aasta jaanuaris toimunud konkursil finantseeriti seitset projekti.

I.5. MISSIOON: LUUA MUUKEELSETELE ÕPILASTELE TINGIMUSED SELLEKS, ET NAD TAHAKSID JA OSKAKSID TOIMIDA KODANIKUNA, TEEKSID TEADLIKULT OTSUSEID EDASISE ÕPITEE JA TÖÖELU KOHTA

be organised for their purchase. The materials will be distributed to school libraries in 2002.

I.4. MISSION: TO DEVELOP LINGUISTIC AND CULTURAL CO-OPERATION BETWEEN ESTONIAN-MEDIUM AND RUSSIAN-MEDIUM SCHOOLS, IN THE INTERESTS OF IMPROVING STUDENTS' LANGUAGE PROFICIENCY AND DEVELOPING TOLERANCE TOWARDS OTHER CULTURES

I.4.1. Development of exchange programme model for students at vocational institutions and implementation of projects

EU Phare Estonian language training programme

A tender was announced for the organisation of an exchange programme for the promotion of student exchanges between Ida-Virumaa County and other parts of Estonia, and practical training. Projects will begin to be implemented in 2002.

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 85,500 EEK

An expert assessment was made of the model "Exchange Programme for Non-Estonian-Speaking Vocational School Students", developed in 2000, and the programme was amended accordingly. Students from 59 Russian-medium and 23 Estonian-medium vocational institutions from Narva, Sillamäe, Kohtla-Järve, Olustvere and Viljandi participated in the exchange programmes financed within the framework of the project tender.

I.4.2. Development and implementation of short-term and long-term exchange programme models for students in general education programmes

EU Phare Estonian Language Training Programme

Similar experiences were analysed, including the projects supported by the foundation in 2000, and a project tender was announced. The projects will be implemented in 2002.

I.4.5. Development and implementation of exchange programme model for general education school teachers

EU Phare Estonian Language Training Programme

A model was prepared for language and professional training for subject teachers at Russian-medium schools, who may spend 3-4 weeks in an Estonian-medium school and environment. Seven projects were financed in the tender that was held in January 2002.

I.5. MISSION: TO CREATE FOR NON-NATIVE SPEAKING STUDENTS CONDITIONS THAT PROMOTE THEIR DESIRE AND ABILITY TO FUNCTION AS CITIZENS AND MAKE CONSCIOUS DECISIONS ABOUT THEIR FURTHER STUDIES AND WORKING LIFE

1.5.a. Kodanikukasvatuse kontseptsioon, mitmekultuurilise kooli kontseptsioon, materjalid.

1.5.a.2. Kodanikukasvatuse ja Estica õppevara mitmekesistamine

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 365 000 kr

Trükist ilmus kaks õppematerjali:

- vene õppekeelega koolidele venekeelne ülesandekogu "Kodanikuõpetuse praktikum 9. klassile", mille tiraaž on 6600 eksemplari;
- eesti ja vene õppekeelega koolidele "Sotsiaalainete annotatsioonikogumik", mis annab ülevaate Eestis kasutatavate kodanikuõpetuse ja teiste sotsiaalainete õppematerjalidest; kogumiku tiraaž on 2000 eksemplari.

Et selgitada, milliseid õppematerjale Eesti kodanikuõpetuse õpetajad eelistavad, korraldati küsitlus, milles osales 78% kodanikuõpetuse õpetajatest. Küsitluse tulemused esitletakse 2002. aastal. Sügisel korraldati neli regionaalset infopäeva, kus tutvustati mõlemat kogumikku ning küsitluse esialgseid tulemusi.

1.5.a. Concept of civics education and multicultural education, materials.

1.5.a.2. Diversification of civics and Estica teaching materials

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 365,000 EEK

Two teaching materials were published:

- a collection of exercises for Russian-medium schools, "Civics Practice for Grade 9" (in Russian), with a print run of 6,600 copies;
- a "Social Studies Annotation Collection", which provides an overview of the teaching materials used in Estonia for civics and other social studies subjects, with a print run of 2,000.

In order to determine which teaching materials were preferred by civics teachers, a survey was organised, in which 78% of civics teachers participated. The results of the survey will be presented in 2002. In autumn, four regional information days were held, at which both of the collections and the initial results of the surveys were presented.

II. ALAMPROGRAMM "ETNILISTE VÄHEMUSTE HARIDUS JA KULTUUR"

Alamprogramm kokku 2 674 716 kr

Eesmärk on võimaldada etnilistel vähemustel säilitada oma kultuuri, saada emakeeleõpet ning vabaharidust emakeeles. Sihtrühmad on nii põlised rahvusvähemused kui ka alles 20. sajandi teisel poolel Eestisse rännanud etnilised vähemused.

Alamprogrammi kuuluvad järgmised tegevused:

1. Eesti mitmekultuurilisust tutvustavate materjalide väljaarendamine.
2. Rahvuskultuuriseltside, kunstikollektiivide ja pühapäevakoolide projektide toetamine.
3. Presidendi Rahvusvähemuste Ümarlaua tegevuse toetamine.

II.1. MISSIOON: SUURENDADA EESTI ÜHISKONNA TEADLIKKUST KULTUURIERINEVUSTEST, LAIENDADA EESTIS ELAVATE RAHVUSVÄHEMUSTE VÕIMALUSI KEELELISE JA KULTUURILISE ERIPÄRA SÄILITAMISEL NING AVARDADA NENDE TEADMISI EESTIST

II.1.1. Teadusuuringute tellimine mitmekultuurilisuse mudeli kujundamisel

Integratsiooni Sihtasutus - 100 000 kr

Jätkati koostööd Tallinna Pedagoogikaülikooli Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudiga. Alustati 2002. aastal tehtava integratsioonimonitooringu ettevalmistamist.

II.1.2. Eesti mitmekultuurilisust tutvustavate Estica materjalide väljaarendamine

Integratsiooni Sihtasutus - 275 000 kr

"Estica" konkursi raames said toetuse 13 projekti. Konkursi eesmärgid on luua Eestit kui kodumaad väärtustavaid materjale ja korraldada sellealaseid tegevusi, avardada mitte-eestlaste teadmisi Eestist, selle ajaloost ja kultuurist, eestlastest ja nende elulaadist, mitmekultuurilisest Eestist. Toetati Narva Ilmarise teatri poolt eesti muinasjuttude etendamist lastele, Maardu raamatukogu linnaajaloo saali avamist, Luunja Maanaiste Seltsi poolt narvalaste võõrustamist Luunja mõisapäevadel ja teisi selle teemavaldkonna projekte.

II.1.4. Muuseumide pedagoogilised programmid

EL Phare eesti keele õppe programm - 1 005 355 kr

2001. aasta sügisel sõlmis Mitte-eestlaste Integratsiooni Sihtasutus avaliku konkursi tulemusel 14 projektilepingut 11 Eesti muuseumiga. Konkursi võitnud muuseumide hulgas olid Eesti Arhitektuurimuuseum, Eesti Kunstimuu-

II. SUB-PROGRAMME "THE EDUCATION AND CULTURE OF ETHNIC MINORITIES"

Sub-programme total 2,674,716 EEK

The objective is to permit ethnic minorities to preserve their culture, and receive instruction and informal education in their native tongue. The target groups are both the historic ethnic minorities and those that have migrated to Estonia during the second half of the 20th century.

This sub-programme consists of the following activities.

1. *Development of materials presenting Estonian multiculturalism.*
2. *Support for the projects of national minority cultural societies, art groups and Sunday schools.*
3. *Support for the activities of the President's Round Table for National Minorities.*

II.1. MISSION: TO INCREASE ESTONIAN SOCIETY'S AWARENESS OF CULTURAL DIFFERENCES, EXPAND THE OPPORTUNITIES OF THE ETHNIC MINORITIES LIVING IN ESTONIA FOR THE PRESERVATION OF THEIR LINGUISTIC AND CULTURAL DISTINCTIVENESS AND INCREASE THEIR KNOWLEDGE OF ESTONIA

II.1.1. Ordering of academic studies in the formation of the multiculturalism model

Integration Foundation - 100,000 EEK

Co-operation was continued with Tallinn Pedagogical University's International and Social Studies Institute. Preparations were made for the integration monitoring to be performed in 2002.

II.1.2. Development of Estica materials introducing Estonia's multiculturalism

Integration Foundation - 275,000 EEK

Thirteen projects received support within the framework of the "Estica" tender. The objectives of the tender are to create materials and organise activities that value Estonia as a homeland, to broaden non-Estonians' knowledge of Estonia, its history and culture, Estonians and their way of life and of multicultural Estonia. Support was given for the presentation of Estonian fairy tales to children by the Narva Ilmarise theatre, the opening of a town history hall at Maardu Library, the hosting of people from Narva by the Luunja Rural Women's Society at the Luunja Manor Days and other projects in this area.

II.1.4. Museums' teaching programmes

EU Phare Estonian Language Training Programme - 1,005,355 EEK

In autumn 2001, the Non-Estonians Integration Foundation concluded 14 project agreements with 11 Estonian museums through a public tender. The museums that won the tender included the Estonian Architectural Museum;

seumi filiaalid Adamson-Ericu Muuseum, Mikkeli Muuseum ja Väliskunsti Muuseum, Eesti Põllumajandusmuuseum, Eesti Rahva Muuseum, Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum, Eesti Vabaõhumuuseum, Põlva Talurahvamuseum, Tallinna Linnamuuseum, Tallinna Linnamuuseumi filiaal Nukumuseum, Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseum, Tartu Ülikooli Geoloogiamuuseum ja Tartu Ülikooli Kunstimuuseum. Projektide käigus valmivad töövihikud, veebileheküljed, lauamängud, CD-plaadid, video- jm materjalid Eesti muukeelsete koolide aineõppeks.

II.2. MISSIOON: TOETADA RAHVUSKULTUURI-SELTSIDE, KUNTIKOLLEKTIIVIDE JA PÜHAPÄEVAKOOLIDE TEGEVUSE KAUDU RAHVUSVÄHEMUSTE KEELE JA KULTUURI SÄILIMIST

II.2.3. Rahvuskultuuriseltside, kunstikollektiivide ja pühapäevakoolide projektide toetamine

Integratsiooni Sihtasutus - 447 108 kr

Konkursi "Rahvuskultuuriseltsid ja pühapäevakoolid" raames said toetuse 36 projekti. Lisaks toetati mitut rahvuskultuuriseltside projekti ka üldkonkursil.

Eesmärgiks on Eestis elavate etniliste vähemuste keelelise ja kultuurilise eripära säilitamise võimaluste laienemine, Eesti ühiskonna teadlikkuse suurenemine kultuuri erinevustest, mitte-eestlaste integratsioonialase koostöö arenemine kolmanda sektori ja riigi institutsioonide vahel. Toetati venelaste, ukrainlaste, kirgiiside, ossetide, armeenlaste, juutide, turkmeenlaste, mustlaste, valgevenelaste, ingerisoomlaste, baškiiride, aserbaidžaanlaste, tšerkesside ja tšuvasside omaalgatust.

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 706 223 kr

Viidi ellu 2000. aastal korraldatud konkursiga rahastatud 10 projekti. Koostati ja ilmus trükit teatmik "Rahvusvähemuste kultuuriseltsid Eestis". Teatmikku on koondatud üle saja rahvuskultuuriseltsi ja rahvuskultuuriseltside ühenduse kontaktandmed ning tegevuse tutvustus. Teatmik on esimene väljaanne, kust saab infot Eestis tegutsevate rahvusvähemuste kultuuriseltside ja ühenduste kohta. Teatmik avaldati kolmes keeles: eesti (1000 eksemplari), vene (1000 eksemplari) ja inglise keeles (500 eksemplari). Eestikeelse teatmikuga on võimalik tutvuda elektroonilisel kujul Integratsiooni Sihtasutuse koduleheküljel www.meis.ee.

Rahvuskultuuriseltside esindajatele toimus neli kolmepäevast mittetulundusühingute juhtimise alast õppeseminari Haapsalus ja Tallinnas. Haapsalu seminaris osales 27 ja Tallinnas 19 rahvuskultuuriseltside esindajat.

the Estonian Art Museum's branches Adamson-Eric Museum, Mikkeli Museum and Open-Air Art Museum; the Estonian Agricultural Museum, the Estonian National Museum, the Estonian Theatre and Music Museum, the Estonian Open-Air Museum, the Põlva Museum of the Peasantry, Tallinn City Museum, Tallinn City Museum's Puppet Museum branch, the Museum of the History of Tartu University, the Tartu University Geology Museum and the Tartu University Art Museum. During the project workbooks, web pages, board games, CDs, video and other materials for subject teaching at Russian-medium schools in Estonia will be completed.

II.2. MISSION: TO SUPPORT THE PRESERVATION OF THE LANGUAGE AND CULTURE OF ETHNIC MINORITIES THROUGH THE ACTIVITIES OF NATIONAL MINORITY CULTURAL SOCIETIES, ART GROUPS AND SUNDAY SCHOOLS

II.2.3. Support for national minorities' cultural societies, art group and Sunday school projects

Integration Foundation - 447,108 EEK

Thirty-six projects received support within the framework of the tender "National Cultural Societies and Sunday Schools", and the projects of several national cultural societies were also supported in a general tender.

The objective is to broaden opportunities for the preservation of the linguistic and cultural distinctiveness of the ethnic minorities living in Estonia, to increase awareness of cultural differences within Estonian society, to develop co-operation between the third sector and state institutions in the integration of non-Estonians. Initiatives by Russians, Ukrainians, Kirghzes, Ossetians, Armenians, Jews, Turkmenians, Roma, Byelorussians, Ingrian Finns, Bashkirs, Azerbaijanis, Cherkessians and Chuvashes were supported.

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 706,223 EEK

The 10 projects financed under the tender organised in 2000 were implemented. A guide, "National Minority Cultural Societies in Estonia", with contact information for more than one hundred national cultural societies and unions of national cultural societies and an overview of their activities was published in 3 languages: Estonian (1,000 copies), Russian (1,000 copies) and English (500 copies). It is the first publication with information on national minority cultural societies and unions of national cultural societies operating in Estonia. The Estonian guide can be found in electronic form on the web page www.meis.ee.

Four three-day seminars were held in Haapsalu and Tallinn on the management of non-profit associations for representatives of national cultural societies. Twenty-seven representatives of national cultural societies participated in the Haapsalu seminar and 19 representatives participated in the Tallinn seminar.

II.3. MISSIOON: SOODUSTADA RAHVUSKULTUURISELTSIDE OMAVAHELIST KOOSTÖÖD JA KOOSTÖÖD RIIGIGA

II.3.1. Presidendi Rahvusvähemuste Ümarlaura tegevuse toetamine

*Integratsiooni Sihtasutus - 50 000 kr
Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO
Arenguprogrammi projekt - 91 030 kr*

Toetati Presidendi Rahvusvähemuste Ümarlaura tegevust soovitude väljatöötamisel riigi- ja ühiskonnaelu küsimustes:

- toimusid ümarlaura koosolekud, kus arutati Eesti seadusi rahvusvähemuste kohta; eraldi teemana käsitleti pühapäevakoolide olukorda;
- märtsis pidas ümarlaud konverentsi "Eesti haridussüsteem ja rahvusvähemused";
- oktoobris toimus seminar "Ümarlaura tegevuste tulemuslikkusest. Tallinna Integratsiooniprogrammi analüüs".

II.3. MISSION: TO PROMOTE CO-OPERATION AMONG NATIONAL MINORITY CULTURAL SOCIETIES AND THEIR CO-OPERATION WITH THE STATE

II.3.1. Support for the activities of the President's Round Table for National Minorities

*Integration Foundation - 50,000 EEK
Nordic, United Kingdom, UN Development
Programme project - 91,030 EEK*

The activities of the President's Round Table for National Minorities in the elaboration of recommendations in questions of government and society were supported:

- *Round Table meetings, where Estonia's laws on national minorities were discussed; the situation of Sunday schools was treated as a separate topic;*
- *in March, the Round Table held a conference entitled "The Estonian Educational System and National Minorities";*
- *in October, a seminar was held entitled "The Effectiveness of the Round Table's Activities: An Analysis of the Tallinn Integration Programme".*

III. ALAMPROGRAMM "TÄISKASVANUTE EESTI KEELE ÕPE"

Alamprogramm kokku 6 202 490 kr

Eri aegadel korraldatud rahvussuhete uuringud on näidanud, et enamiku eestlaste jaoks seostub integratsiooni tulemuslikkus suuresti muulaste oskusega suhelda eesti keeles. Samas aitab riigikeele oskus vähendada mitte-eestlaste eristatust ühiskonnaelus. Sellest lähtudes on lähiaastatel üheks riikliku programmi konkreetsemaks eesmärgiks seatud luua täiskasvanud mitte-eestlastele võimalusi parandada eesti keele oskust ja suurendada sotsiokultuurilist pädevust.

Alamprogrammi sihtrühm on täiskasvanud, kes ei ole enam hõlmatud kooli- ega kõrgkooliharidusega, kus oleks võimalik omandada eesti keelt. Uuringud on näidanud, et täiskasvanute keeleoskus jääb alla noorte omale, samas on olemas piisav huvi keele õppimise ja praktiseerimise vastu.

Alamprogrammi kuuluvad järgmised tegevused.

1. Toetus tasemeeksamite süsteemile.
2. Toetus õppemetoodika arendusele.
3. Toetus täiskasvanute eesti keele õppele.
4. Keeleõppe reklaamimine.

III.1. MISSIOON: ARENDADA EESTI KEELE OSKUSE TASEMEEKSAMITE SÜSTEEMI JA SELLEGA SEOTUD NÕUSTAMIST, ET TAGADA EKSAMITULEMUSTE SUUREM USALDATAVUS NING POSITIIVNE TAGAMISMÕJU EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPPELE

III.1.2. Keeleeksameid ja eksamikorda tutvustavate materjalide koostamine ning levitamine

EL Phare eesti keele õppe programm - 20 670 kr

Septembris korraldati Tallinnas eesti keele eksami katseeksam, kuhu registreerus 100 osalejat. Tasuta ja oma tulemuste poolest mitteametlik eksam võimaldas õppijatel proovida oma valmisolekut läbida riigieksamid ning samas tutvuda eksamikorraldusega.

III.2. MISSIOON: LUUA TÄISKASVANUD MITTE-EESTLASTELE EELDUSED KEELELIS-KOMMUNIKATIIVSEKS INTEGRATSIOONIKS KVALITEETSE EESTI KEELE ÕPPE KÄTTESAADAVUSE NÄOL

III. SUB-PROGRAMME "THE TEACHING OF ESTONIAN TO ADULTS"

Sub-programme total 6,202,490 EEK

Studies on ethnic relations conducted at different times have shown that for the majority of Estonians, the effectiveness of integration is measurable in terms of the ability of non-Estonians to communicate in Estonian. At the same time, knowledge of the official language helps to decrease the isolation of non-Estonians from social life. Thus, one of the concrete objectives of the state programme in coming years is the creation of opportunities for non-Estonians to improve their Estonian-language skills and increase their socio-cultural competency.

The sub-programme's target group is adults who are no longer studying at a school or institution of higher education where it would be possible to acquire Estonian-language skills. Surveys have also shown that the language skills of adults are not as strong as those of the younger generation, yet there is sufficient interest in learning and practising Estonian.

This sub-programme consists of the following activities:

1. Support for the proficiency level examinations system.
2. Support for the development of teaching methodology.
3. Support for Estonian language teaching for adults.
4. Language learning promotion.

III.1. MISSION: TO DEVELOP THE SYSTEM FOR ESTONIAN LANGUAGE PROFICIENCY EXAMINATIONS AND COUNSELLING, WITH THE AIM OF ENSURING THE GREATER RELIABILITY OF EXAMINATION RESULTS AND POSITIVE FEEDBACK TO THE TEACHING OF ESTONIAN-AS-A-SECOND-LANGUAGE

III.1.2. Preparation and distribution of materials introducing language exams and examination procedure

EU Phare Estonian language training programme - 20,670 EEK

In September, a practice Estonian-language exam was held in Tallinn with 100 participants. This free and unofficial exam permitted learners to test their readiness to pass the state exams and to become familiar with the examination procedure.

III.2. MISSION: TO CREATE THE PRECONDITIONS FOR THE LINGUISTIC-COMMUNICATIVE INTEGRATION OF ADULT NON-ESTONIANS THROUGH THE AVAILABILITY OF HIGH-QUALITY ESTONIAN LANGUAGE INSTRUCTION

III.2.2. Keeleõppemotivatsiooni käsitlevate uuringute tellimine

EL Phare eesti keele õppe programm - 9 969 kr

Küsimustikud jaotatakse "Interesti" projektis osalenud õppuritele, kes saavad keelekursuste eest tasutud rahast kuni poole tagasi. Vastuste alusel koostatud tagasisidereportid ilmuvad regulaarselt kaks korda aastas.

Keelefirmadele anti ülevaade kogu eesti keele koolituse turu mahus - kaardistati keelekursused ja 2000. aasta tulemused õppurite voolavuse kohta; analüüsiti 2001.-2002. aasta koolitusmahtu.

III.2.3. Õpetajate täiendusõppevajaduste selgitamine ja täiendusõppemudelite väljatöötamine

EL Phare eesti keele õppe programm - 360 915 kr

Töötati välja eesti keele kui teise keele õpetaja pädevusmudel, mis saab aluseks õpetajate täiendusõppevajaduste selgitamisele ja täiendusõppe pakkumisele. Mudeli ja selle koostamise aluste kirjeldus ilmus trükis ning seda esitleti õpetajatele 2002. aasta märtsis. Pädevusmudeli 700 eksemplari jaotati koolidele, ülikoolidele ja kohalikele raamatukogudele tasuta.

III.2.7. Metoodika- ja didaktikajuhendite koostamine õpetajatele

EL Phare eesti keele õppe programm - 118 428 kr

Ilmus metoodikakäsiraamatute sarja väljaanne "Kümme aastat eesti keele kui teise keele õppematerjale 1991-2001. Retsensioonid ja ülevaateartiklid", mis sisaldab 24 kirjutist nii lastele kui ka täiskasvanutele mõeldud eesti keele õppevara kohta. Kogumiku 700 eksemplari jaotati koolidele, ülikoolidele ja kohalikele raamatukogudele tasuta.

III.3. MISSIOON: LAIENDADA MUUKEELSETELE TÄISKASVANUTELE EESTI KEELE ÕPPE VÕIMALUSI, ET TAGADA EESTI KEELE OSKUS OLME- JA TÖÖSUHTLUSEKS VAJALIKUL TASEMEL

III.3.2. Sotsiaalsete riskirühmade (töötud, töötajad) keeleõppe toetamine

EL Phare eesti keele õppe programm - 1 693 147 kr

Konkursi korras sõlmiti lepingud kahe keeleõppefirma-ga, kes 2002. aastal korraldavad tasuta eesti keele kursused 600 Ida-Virumaa töötule. Kursused toimuvad jaanuarist maini 2002.aastal.

III.2.2. Procurement of research concerning language study motivation

EU Phare Estonian language training programme - 9,969 EEK

Questionnaires are distributed to participants in the "Interest" project, who are reimbursed for up to half of the money paid for language courses. Feedback reports will appear regularly, twice per year.

Language companies were given an overview of the volume of the Estonian language training market: language courses and the results from the year 2000 on the mobility of learners were mapped, and training volumes for 2001-2002 were analysed.

III.2.3. Ascertainment of teachers' continuing education needs and development of continuing education models

EU Phare Estonian language training programme - 360,915 EEK

A competency model for Estonian-as-a-second-language teachers was developed, which will serve as the basis for the ascertainment of teachers' continuing education needs and the provision of continuing education. A description of the model and the principles on which it is based was printed and presented to teachers in March 2002. The 700 copies of the competency model were distributed to schools, universities and local libraries free of charge.

III.2.7. Preparation of methodological and teaching guidelines for teachers

EU Phare Estonian language training programme - 118,428 EEK

A series of methodology handbooks entitled "Ten Years of Estonian-as-a-Second-Language Teaching Materials 1991-2001. Reviews and Summary Articles", which contains 24 texts on teaching materials intended for both children and adults, was published. The 700 copies of the collection were distributed to schools, universities and local libraries free of charge.

III.3. MISSION: TO EXPAND THE ESTONIAN LANGUAGE LEARNING OPPORTUNITIES FOR NON-ESTONIAN ADULTS IN ORDER TO ENSURE KNOWLEDGE OF THE ESTONIAN LANGUAGE AT THE LEVEL NECESSARY FOR EVERYDAY AND WORK-RELATED COMMUNICATION

III.3.2. Subsidisation of language teaching for social risk groups (the unemployed, job seekers)

EU Phare Estonian language training programme - 1,693,147 EEK

Agreements were concluded with two language companies that will organise free Estonian-language courses for 600 unemployed persons in Ida-Virumaa County from January to May 2002.

III.3.3. Ulatuslik keeleõppe tulemuspõhine doteerimine - keeleõppe tagasimakse programm "Interest"

*EL Phare eesti keele õppe programm - 1 648 079 kr
Integratsiooni Sihtasutus - 272 831 kr*

Jätkati 1999. aastal EL Phare eesti keele õppe programmi käivitatud tagasimaksesüsteemi "Interest". Selle raames hüvitatakse eesti keele tasemeeksami (sh kodakondsuse taotlemise eesmärgil) sooritanutele kuni 50% keeleõppekuludest.

2001. aastal said tagasimakse 2012 keeleõppijat, neist 273 riigieelarvehendeist.

Integratsiooni Sihtasutus tegi tagasimakseid riigieelarvehendeist Phare programmi lõppedes 2001. aasta novembrist 2002. aasta veebruarini lõpuni, mil käivitus EL Phare «Eesti ühiskonna sotsiaalse integratsiooni ja muukeelse elanikkonna keeleõppeprogramm» aastaiks 2001-2003.

III.3.4. Tööjõuvahetusprogrammi väljatöötamine, rakendamine ja arendamine

*Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO
Arenguprogrammi projekt - 969 615 kr*

2000. aastal väljatöötatud mudeli "Eesti-sisene tööjõuvahetus keelepraktika eesmärgil" testimise järel ilmus mudeli uus täiendatud trükk. Mudeli eesti- ja venekeelsed tekstid on kättesaadavad veebileheküljel www.meis.ee.

Mudeli rakendamiseks väljakuulutatud konkursi korras rahastati 6 projekti 866 351 krooniga. Kokku osales tööjõulähetustes 82 Ida-Virumaa avalikku teenistajat: 16 politseinikku, 16 päästeametnikku, 7 üldhariduskooli õpetajat ning 43 ametnikku.

III.3.5. Tugiisikute programmi loomine täiskasvanute eesti keele õppeks

*Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO
Arenguprogrammi projekt - 103 025 kr*

Sarnaselt laste ja noorte hulgas suurt populaarsust võitnud keelelaagrite ja pereõppeprojektidega katsetati analoogset õppevormi ka täiskasvanute puhul. Avaliku konkursiga valiti välja kolm projekti, mida võiks tinglikult klassifitseerida pereõppeks, keelelaagriks ja keeleklubiks:

- "Kultuuride dialoog Lääne-Harjumaal" (Paldiski Keelekeskus - 20 200 kr);
- "Mina + sina = meie" (FIE Maibi Rikker - 43 000 kr);
- "Tugiisikud toeks vene keelt kõnelevate nägemispuudega massöörideralase ja suhtlemistasandi eesti keele oskuse parandamisel" (Eesti Pimemassaaži Klubi - 24 241 kr).

III.3.3. Extensive subsidisation of result-based language teaching - language learning reimbursement programme "Interest"

*EU Phare Estonian language training programme - 1,648,079 EEK
Integration Foundation - 272,831 EEK*

The "Interest" reimbursement system, which was launched in 1999 by the EU Phare Estonian language training programme, was continued. The system compensates up to 50% of the language study costs of those who pass the Estonian language proficiency exam, including for the purpose of acquiring citizenship.

Reimbursements were paid to 2,012 language learners in 2001, of which 273 were paid from state budgetary funds.

The Integration Foundation reimbursed learners from state budgetary funds from the end of the Phare programme in November 2001 to the end of February 2002, when the EU Phare Social integration of Estonian society and language teaching programme for the non-Estonian-speaking population for the years 2001-2003 was launched.

III.3.4. Elaboration, implementation and further development of labour exchange programme

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 969,615 EEK

The model "Labour Exchange Within Estonia for the Purpose of Language Practice" developed in 2000 was tested and a new, revised edition of the model was printed. The Estonian and Russian texts of the model are available on the web page www.meis.ee.

Under the tender that was announced for the implementation of the model, 6 projects were funded with 866,351 kroons. In total, 82 public servants from Ida-Virumaa County participated in the labour exchange: 16 police officers, 16 rescue service officers, 7 teachers at general education schools and 43 officials.

III.3.5. Creation of support person programme for the teaching of Estonian to adults

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 103,025 EEK

In parallel to the language camps and family study projects that have achieved great popularity among children and young people, an analogous learning format was also tested for adults. Three projects, which can tentatively be classified as family learning, a language camp and a language club, were selected by public tender:

- "Dialogue of Cultures in Lääne-Harjumaal" (Paldiski Language Centre - 20,200 EEK);
- "You + I = Us" (FIE Maibi Rikker - 43,000 EEK);
- "Support Persons Helping in the Improvement of the Estonian Language Skills of Visually-Impaired Massagers at the Specialised and Communicative Levels" (Estonian Blind Massage Club - 24,241 EEK).

III.4. MISSIOON: TOETADA MITTE-EESTLASTE KEELELIS-KOMMUNIKATIIVSET INTEGRATSIOONI AVALIKKUSE KAASAMISE JA TEAVITAMISE KAUDU

III.4.1. Sotsiaalreklamikampaaniad keelelis-kommunikatiivse integratsiooni soodustamiseks, sh eesti keele maine tõstmiseks ja keeleoskuse väärtustamiseks

EL Phare eesti keele õppe programm - 482 939 kr

Septembrist detsembrini viidi ellu "Interesti" tutvustamiskampaania esimene etapp (jätkuga 2002. aasta jaanuaris). Korraldati tänavaküsitlus ja meediamonitooring; meediat teavitati pressiteadete kaudu ning ajakirjanikega kohtumistel. Küsitluse tulemusena selgus, et reklaame oli märganud 94% sihtrühmast (mitte-eestlased). Reklaami objektist ehk poole hinnaga eesti keele õppe projektist "Interest" olid teadlikud rohkem kui pooled (58%) sihtrühmast.

III.4.2. Teabepäevade ja infoürituste organiseerimine keeleõppe sihtrühmadele

EL Phare eesti keele õppe programm - 520 000 kr

Finantseeriti tasuta nõuandetelefoni keeleõppijaile. Numbril 0 800 9999 teavitatakse muukeelset elanikkonda eesti keele kursustest, õppevarast, riigeksamitest, keeleseaduse nõuetest jms.

Tasuta nõuandetelefonile saabub kuus keskmiselt 200 kõnet. Telefoninumber avaldati telefonikataloogides ja ajalehtedes. Nõuandetelefoni ja projekti "Interest" tutvustamiseks levitati erinevaid reklaamtooteid (kalendrid, pastapliiatsid, märkmepaberid jne).

Regulaarselt uuendatakse keelefirmade ja nende pakutavate eesti keele kursuste andmebaasi, et edastada infot potentsiaalsetele keeleõppijatele.

Maikuu toimusid Tallinnas ja Narvas teabepäevad keeleõppijaile ja koolitusfirmadele.

Seoses Euroopa keelte päevaga osaleti teemakohaste teabepäevade korraldamises ja infomaterjalide väljaandmises.

Trükiti ja levitati Phare programmi infovoldikut eesti ja vene keeles (1000 eksemplari).

III.4. MISSION: TO SUPPORT THE LINGUISTIC-COMMUNICATIVE INTEGRATION OF NON-ESTONIANS THROUGH THE INVOLVEMENT AND NOTIFICATION OF THE PUBLIC

III.4.1. Social advertising campaigns for promotion of linguistic-communicative integration, also for the improvement of the image of the Estonian language and the valuation of language proficiency

EU Phare Estonian language training programme - 482,939 EEK

The first stage of the campaign for the promotion of "Interest" was implemented from September to December, to be continued in January 2002. A street survey and media monitoring were conducted, and the media was informed through press releases and meetings with journalists. As a result of the survey, it became apparent that the ads had been noticed by 94% of the target group (non-Estonians). More than half (58%) of the target group were aware of the object of the advertising, i.e. the half-price study of the Estonian language through the "Interest" project.

III.4.2. Organisation of information days and information events for language learning target groups

EU Phare Estonian language training programme - 520,000 EEK

A free counselling line for language learners was financed. The number 0 800 9999 provides the non-Estonian-speaking population with information about Estonian language courses, learning materials, state exams, Language Act requirements, etc.

The free counselling line receives an average of 200 calls per month. The telephone number was advertised in telephone books and newspapers. Various advertising products (calendars, pens, note paper, etc.) were distributed for the promotion of the counselling line and the "Interest" project.

The database of language companies and the Estonian language courses they offer is regularly updated in order to forward information to potential language learners.

In May, information days for language learners and training companies took place in Tallinn and Narva.

In connection with European languages day, the Foundation participated in the organisation of topic-related information days and the publication of information materials.

The Phare programme information brochure was printed and distributed in Estonian and Russian (1,000 copies).

III.4.3. Elektrooniliste infokanalite arendamine

*EL Phare eesti keele õppe programm -
2 872 kr*

Integratsiooni Sihtasutuse veebilehekülge www.meis.ee täiendati pidevalt infoga käimasolevate Phare programmi konkursside ja tegevuste kohta.

III.4.3. Development of electronic information channels

*EU Phare Estonian language training
programme - 2,872 EEK*

The Integration Foundation's web page, www.meis.ee, was continually supplemented with information about ongoing Phare programme tenders and activities.

25

IV. ALAMPROGRAMM "ÜHISKONNAPÄDEVUS"

Alamprogramm kokku 5 223 554 kr

Ühiskonnapädevus tähendab isiku võimet toimida adekvaatselt kõigil ühiskonnaelu tasanditel. Selle kujunemise võti on inimeste võime organiseeruda ühishuvide alusel (kolmanda sektori valdkond), objektiivse info kättesaadavus ja hoiakute muutumine ühiskonnas (meedia ning avaliku arvamuse valdkond).

Tulemusliku integratsiooni keskne küsimus on poliitiliste hoiakute vastastikune avatumaks ja tolerantsemaks muutumine.

Alamprogrammi "Ühiskonnapädevus" üldised ülesanded on

- teadvustada mitte-eestlaste potentsiaali ning teadlikult kaasata neid otsustamisse ja arendusprogrammidesse;

IV. SUB-PROGRAMME "SOCIAL COMPETENCE"

Sub-programme total 5,223,554 EEK

Social competence means a person's ability to act adequately on all levels of social life. The key to the development of social competence is the ability of people to organise based on a common interest (third sector sphere), the availability of objective information and the changing of attitudes in society (media and public opinion sphere).

The key to effective integration is to increase mutual openness and tolerance in political attitudes.

The general tasks of the sub-programme "Social Competence" are:

- *to acknowledge the potential of non-Estonians and consciously include them in decision-making and development programmes;*

- rakendada Eesti mitmekultuurilise ühiskonna kontseptsiooni ning tutvustada Eestis elavate etniliste vähemuste kultuure avalikkusele.

Alamprogrammi kuuluvad järgmised tegevused:

1. Kolmanda sektori ja riigi koostöö arendamine.
2. Toetus muukeelsetele noorteühingutele ja õpilasmavalitsustele.
3. Toetus integratsiooniteema käsitlusele eesti- ja venekeelses meedias.
4. Meediaharidusprogrammi toetamine.
5. Kultuuridevahelise dialoogi arendamine.
6. Mitte-eestlaste õiguslik-poliitiline integratsioon.

IV.1. MISSIOON: ARENDADA MITTE-EESTLASTE, KOLMANDA SEKTORI JA RIIGIINSTITUTSIOONIDE INTEGRATSIOONIALAST KOOSTÖÖD

IV.1.1. Projektide toetamine üldkonkursi kaudu *Integratsiooni Sihtasutus - 888 082 kr*

Toetati 36 erinevat omaalgatuslikku projekti, alates abist elamislubade vormistamisel kuni venekeelse vabatahtlikul algatusel toimiva hingeabitelefoni.

Pidevalt avatud konkursile laekunud projekte hinnatakse vähemalt kaks korda aastas. Konkursi korras toetatakse tegevusi, mis ei mahu temaatiliste konkursside raamidesse. Eesmärk on toetada eelkõige uudseid ideid ja kodanikualgatusi, mis riikliku programmi koostamisel ei olnud veel välja kujunenud või ei olnud oma osakaalult piisavalt suured, et neid eraldi edendatava tegevusena programmis kirjeldada.

IV.1.2. ja II.3.2. Info levitamine, teabepäevad mittetulundusühingutele, sh rahvuskultuuriseltsidele *Integratsiooni Sihtasutus - 30 601 kr*

Eesmärk on anda konkreetset teavet sihtasutuse korraldatavate projektitoetuskonkursside ja muude tegevuste kohta. Aasta jooksul esinesid sihtasutuse töötajad riigieelarvevahendite kasutamist käsitlevate ülevaadetega kümnekonnal üritusel, sh Ida-Virumaal. Kõik sihtasutuse tegevusvaldkonnad olid esindatud noortemessil "Teeviit".

IV.1.4. Parimate integratsiooniprojektide arendusstipendiumid *Integratsiooni Sihtasutus - 20 000 kr*

Igal aastal väljaantavate stipendiumide eesmärk on motiveerida uute integratsiooniprojektide väljatöötamist. Stipendiumile kandideerivad eelmise aasta jooksul elluviidud projektide väljatöötajad ja korraldajad. 2000. aastal elluviidud projektidest said stipendiumi Haapsalu Vene Gümnaasium koostöö arendamiseks eestikeelsete

- to implement the Estonian multicultural concept and make the public aware of the cultures of ethnic minorities living in Estonia.

This sub-programme consists of the following activities:

1. Development of state-third-sector co-operation.
2. Support for non-Estonian youth associations and student governments.
3. Support for coverage of integration-related topics in the Estonian- and Russian-language media.
4. Support for media education programme.
5. Development of dialogue between cultures.
6. Legal-political integration of non-Estonians.

IV.1. MISSION: TO DEVELOP CO-OPERATION BETWEEN NON-ESTONIANS, THE THIRD SECTOR AND STATE INSTITUTIONS IN THE AREA OF INTEGRATION

IV.1.1. Support for projects through general tender *Integration Foundation - 888,082 EEK*

Thirty-six independent initiative projects were supported, ranging from assistance in applying for residence permits to a Russian-language volunteer personal crisis phone line.

Projects received by the tender, which is always open, are assessed at least twice annually. The tender is used to support activities that do not fit into the criteria of the thematic tenders. The primary objective is to support new ideas and civic initiatives which were not yet developed when the state programme was drafted or which are not large enough to be included as independent activities.

IV.1.2. and II.3.2. Distribution of information, information days for non-profit associations, incl. national minority cultural societies *Integration Foundation - 30,601 EEK*

The objective is to provide specific information about the project tenders and other activities organised by the Foundation. During the year, the Foundation's employees presented overviews on the use of state budgetary funds at some ten events, including in Ida-Virumaa County. All of the Foundation's activities were represented at the youth fair "Teeviit".

IV.1.4. Development stipends for the best integration projects *Integration Foundation - 20,000 EEK*

The objective of these annually issued stipends is to motivate the development of new integration projects. The developers and organisers of projects implemented in the previous year are eligible to compete for the stipend. Of the projects implemented in 2000, the Haapsalu Russian Gymnasium received a stipend for the development of co-

koolidega ja Kallavere Keskkool töö jätkamiseks muukeelsete laste parema toimetuleku tagamisel eestikeelses koolis.

IV.2. MISSIOON: TOETADA NOORTEÜHINGUTE JA ÕPILASOMAVALITSUSTE ARENGU JÄRJEPIDEVUST, ET TAGADA MUUKEELSETELE NOORTELE ENAM ÜHISTEGEVUSE VÕIMALUSI NING KUJUNDADA NENDE ÜHISKONNAPÄDEVUST

IV.2.1. Noorteühingute ja õpilasomavalitsuste liidrite regulaarne koolitus

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 106 000 kr

2000. aastal Eesti Õpilasomavalitsuste Liidu sõlmitud lepingu raames jätkusid tegevused ka 2001. aastal. Korraldati seminare vene õppekeele koolide õpilastele, et kaasata neid aktiivselt õpilasomavalitsuste töösse, kaitsma koolis õpilaste huve ning parandama kooli pakutavaid võimalusi noorte vaba aja sisustamiseks.

IV.2.4. Noorte koostöö ergutamine ja toetamine programmide ning projektitoetuskeemide kaudu

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 786 700 kr

Kahe projektikonkursi korras on ühtekokku toetatud 18 erineva mahu ja sisuga projekti, mille ühisosa on Eestis elavate eri rahvusest noorte koostöö. 2000. aasta lõpus konkursi raames rahastatud 15 projekti viidi ellu 2001. aastal.

Suvel toetati kahte õpilasmalevaprojekti:

- "Samm üksteise poole" (MTÜ Omos - 30 000 kr);
- "Õpilaste laager Ida-Virumaal" (MTÜ Ida-Viru NETi - 90 000 kr).

IV.3. MISSIOON: ARENDADA MITMEKÜLGSEMALT VÄLJA INTEGRATSIOONITEMAATIKA EESTI- JA VENEKEELSES MEEDIAS; TEKITADA NING LAIENDADA EESTI- JA VENEKEELSE MEEDIASÜSTEEMI ÜHISOSA; SUURENDADA VENEKEELSE MEEDIA INTERAKTIIVSUST; PARANDADA VENEKEELSE INSTITUTIONAAL-UTILITAARSE INFO KÄTTESAADAVUST JA KVALITEETI MEEDIAS, ET SOODUSTADA VENEKEELSE ELANIKKONNA SOTSIAALSET OSALUST

operation with Estonian-medium schools, and Kallavere Secondary School received a stipend for its continued work with non-Estonian-speaking children to help them manage in Estonian-language schools.

IV.2. MISSION: TO SUPPORT THE CONTINUING DEVELOPMENT OF YOUTH ASSOCIATIONS AND STUDENT SELF-GOVERNMENTS IN ORDER TO ENSURE NON-ESTONIAN-SPEAKING YOUTHS MORE OPPORTUNITIES TO TAKE PART IN JOINT ACTIVITIES AND DEVELOP THEIR SOCIAL COMPETENCE

IV.2.1. Regular training of youth association and student government leaders

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 106,000 EEK

Activities continued in 2001 within the framework of the agreement signed with the Estonian Student Self-government Association in 2000. Seminars were organised for students at Russian-medium schools in order to involve them actively in the work of student self-governments, protect the interests of students in schools and improve the range of extra-curricular activities offered by schools.

IV.2.4. Promotion of youth co-operation and support through programmes and project support schemes

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 786,700 EEK

Eighteen projects were supported in two project tenders involving co-operation between youths of different nationalities living in Estonia. Fifteen projects that were financed at the end of 2000 within the framework of the tender were implemented in 2001.

Two student work camp projects were supported:

- "A Step Towards One Another" (MTÜ Omos - 30,000 EEK);
- "Student Camp in Ida-Virumaa County" (MTÜ Ida-Viru NETi - 90,000 EEK).

IV.3. MISSION: TO DEVELOP THE TOPIC OF INTEGRATION IN A MORE MULTIFACETED MANNER IN THE ESTONIAN AND RUSSIAN MEDIA; GENERATE AND BROADEN THE COMMON ELEMENT OF THE ESTONIAN AND RUSSIAN MEDIA, INCREASE THE INTERACTIVITY OF THE RUSSIAN MEDIA; IMPROVE THE AVAILABILITY AND QUALITY OF RUSSIAN-LANGUAGE INSTITUTIONAL-UTILITARIAN INFORMATION IN THE MEDIA, IN ORDER TO PROMOTE THE SOCIAL PARTICIPATION OF THE RUSSIAN POPULATION

IV.3.1. Ajakirjanike koolituste ja stipendiumikonkurside korraldamine

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 318 380 kr

Aprillist juunini peeti viis seminari Eesti venekeelsetele ajakirjanikele. Kolm seminari korraldasid tuntud ajakirjanikud M. Vladislavlev ja A. Zukerman, ühe Tallinna Pedagoogikaülikool ja ühe Tartu Ülikooli Narva Kolledž.

IV.3.5. Vastastikuste refereeringute süsteemi väljatöötamine ja rakendamine

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 318 526 kr

Konkursi korras rahastati nelja eesti- ja venekeelsete ajalehtede toimetuste koostööprojekti:

- "Eestimaa inimesed - Ljudi Estonii" - Ida-Virumaa teemade kajastamine ajalehtedes Põhjarannik, Severnoje Poberežje ja Narvskaja Nedelja (100 000 kr);
- "Üliõpilaslehe integratsiooniprojekt", mille eesmärk oli populariseerida ajakirjandusväljaannet Üliõpilasleht muukeelsete üliõpilaste ja noorte hulgas (90 000 kr);
- Õpetajate Lehe ja Utšiteli projekt "Õpetajate Lehe venekeelne lisaleht „Utšitel“" (32 526 kr);
- Postimehe ja Estonija projekt "Meil on ühine elu" (96 000 kr).

IV.3.2. ja IV.5.1. Eesti-, vene- ja kakskeelsete hooajaliste (sh interaktiivsete) telesaadete loomine

Integratsiooni Sihtasutus - 500 000 kr (sh 100 000 kr 2000. aasta eelarve ületuleva jäägi arvelt)

USA Suursaatkond Tallinnas - 24 000 USD (424 260 kr)

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 30 000 kr

Vene- ja kakskeelsete telesaadete konkursi raames toetati 5 telesaadet:

- ETV "Unetus" (179 900 kr);
- ETV "Eetris on Eesti" (80 000 kr);
- OÜ Eetriüksus "Sputnik" (130 000 kr ja 424 260 kr aastaks 2002);
- 2000. aasta eelarve ületuleva jäägi arvelt MTÜ Visuaalvaramuühingu saadet "Lihtsad lood" (30 000 kr) ja FIE Galina Velmani saatesarja "Eestlased, keda ma armastan" (70 000 kr).

Korraldati venekeelse lastesaate konkurss, mille võitja (Eesti Sõltumatu Televisiooni AS) saadete edastamise lõpetamise tõttu saade eetrisse ei jõudnud ja toetuslepingut ei sõlmitud. 2002. aastal otsitakse konkursiga uusi saateideid.

IV.3.1. Organisation of training for journalists and stipend competitions

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 318,380 EEK

Five seminars for Russian-speaking journalists in Estonia were held from April to June. Of the seminars, three were organised by the esteemed journalists M. Vladislavlev and A. Zukerman, one by Tallinn Pedagogical University and one by Tartu University's Narva College.

IV.3.5. Development and implementation of a mutual reviewing system

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 318,526 EEK

Four co-operation projects between the editorial boards of Estonian- and Russian-language newspapers were financed by tender:

- *"Eestimaa inimesed - Ljudi Estonii" [People of Estonia] - Reporting of Ida-Virumaa County topics in the newspapers Põhjarannik, Severnoje Poberežje and Narvskaja Nedelja (100,000 EEK);*
- *"Student Newspaper Integration Project", to popularise the journalistic publication Üliõpilasleht [Student Newspaper] among non-Estonian-speaking university students and youths (90,000 EEK);*
- *Project of Õpetajate Leht [Teachers' Newspaper] and Utšitel, "Utšitel", Russian edition of the Teachers' Newspaper" (32,526 EEK);*
- *Postimees and Estonija project "Meil on ühine elu" [We Have a Shared Life] (96,000 EEK).*

IV.3.2. and IV.5.1. Creation of Estonian- and Russian-language and bilingual seasonal (also interactive) television programmes

Integration Foundation - 500,000 EEK (incl. 100,000 EEK remaining from 2000 budget)

US Embassy in Tallinn - 24,000 USD (424,260 EEK)

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 30,000 EEK

Five television programmes were supported within the framework of the Russian-language and bilingual television programmes competition:

- *ETV "Unetus" [Sleeplessness] (179,900 EEK);*
- *ETV "Eetris on Eesti" [Estonia on the Air] (80,000 EEK);*
- *OÜ Eetriüksus "Sputnik" (130,000 EEK and 424,260 EEK by 2002);*
- *From the remainder of the 2000 budget, MTÜ Visuaalvaramuühing programme "Lihtsad lood" [Simple Stories] (30,000 EEK) and Galina Velman's programme series "Eestlased, keda ma armastan" [Estonians I love] (70,000 EEK).*

A Russian-language children's song programme tender was organised, however the programmes of the winner (Eesti Sõltumatu Televisiooni AS) were not aired due to the termination of its broadcasting operations, and no support agreement was concluded. In 2002, new programme ideas will be sought through tenders.

IV.4. MISSIOON: SUURENDADA MEEDIA- JA INFOVALDKONNA PROFESSIONAALIDE ARVU MITTE-EESTLASTEST NOORTE SEAS; KASVATADA REGULAARSE MEEDIATARBIMISE HARJUMUSEGA NING INFOÜHISKONNAS ORIENTEERUDA OSKAV UUS MITTE-EESTLASTE PÕLVKOND

IV.4.4. Meediaharidusprogrammi väljatöötamine ning rakendamine venekeelsetes põhi- ja keskkoolides

*Integratsiooni Sihtasutus -
88 212 kr*

Toetati venekeelse raamatu väljaandmist arvukate loodusfilmide autorist Rein Maranist (autor Esfir Sokol) ning ülevaatefilmide loomist Rein Marani loominguks. Raamatud ja filmid anti üle venekeelsetele koolidele. Ida-Virumaal ja Tallinnas tutvustati õpetajatele nende kasutamist.

IV.5. MISSIOON: TIHENDADA EESTLASTE JA MITTE-EESTLASTE OMAVAHELIST SUHTLEMIST; TEKITADA JA ARENDADA KULTUURIDEVAHELIST DIALOOGI

IV.5.1. Keeleõppesaadete loomine

*EL Phare eesti keele õppe programm -
37 718 kr*

Moodustati ekspertrühm ja tehti taustauuringud keeleõppe audio- ja videomaterjalide loomise algatamiseks. Alustati ettevalmistust TV-/video-, raadio- ja Internetipõhiste keeleõppeprogrammide konkursside korraldamiseks. Konkursid toimuvad 2002. aastal.

IV.5.3. Sotsiaalreklamikampaania avalikkuse tähelepanu juhtimiseks Eesti mitmekultuurilisusele, meediasuhete korraldamine

*Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO
Arenguprogrammi projekt - 1 190 000 kr*

Suvel korraldatud ulatusliku reklamikampaania "Naeratuses algab sõprus" eesmärk oli lähendada Eestis eri rahvusi ja kultuure, väärtustada koeksisteerimist, tolerantust ning keele ja kultuuri tundmaõppimist. Sõnumi edastamiseks kasutati tänavareklaami, elektroonilise meedia, trüki-, televisiooni- ja raadiokanaleid. Kampaania vältel korraldati fotokonkurss, mille parimatest töödest valmis fotoalbum „Naeratused“.

IV.5.4. Ühisürituste raamprogrammi väljatöötamine ja rakendamine

EL Phare eesti keele õppe programm

Tehti ettevalmistusi mittetulundusühingute korraldatavate mitmekultuuriliste ürituste konkursi korraldamiseks.

IV.4. MISSION: TO INCREASE THE NUMBER OF MEDIA AND INFORMATION SECTOR PROFESSIONALS AMONG NON-ESTONIAN YOUTH; RAISE A NEW GENERATION OF NON-ESTONIANS WITH REGULAR MEDIA CONSUMPTION HABITS AND THE ABILITY TO ORIENT IN THE INFORMATION SOCIETY

IV.4.4. Development and implementation of media education programme in Russian-medium basic and secondary schools

Integration Foundation - 88,212 EEK

The foundation supported the publication of a Russian-language book by Esfir Sokol about Rein Maran, the author of many nature films, and a film providing an introduction to his work. The books and films were given to Russian-speaking schools, and their use was demonstrated to teachers in Ida-Virumaa County and in Tallinn.

IV.5. MISSION: TO STRENGTHEN RELATIONS BETWEEN ESTONIANS AND NON-ESTONIANS; CREATE AND DEVELOP DIALOGUE BETWEEN THE CULTURES

IV.5.1. Production of language teaching broadcasts

EU Phare Estonian language training programme - 37,718 EEK

An expert group was formed and background research was conducted for the creation of audio and video material for language teaching. Preparations were made for the organisation of tenders for TV-, video-, radio- and Internet-based language teaching programmes. The tenders will be held in 2002.

IV.5.3. Social advertising campaign to draw public attention to Estonia's multiculturalism; organisation of media relations

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 1,190,000 EEK

The objective of the extensive advertising programme "Friendship Begins with a Smile" was to bring together the diverse nationalities and cultures in Estonia, value co-existence, tolerance and learning of language and culture. The message was conveyed through street advertisements, the electronic and print media, and television and radio. A photography competition was organised during the campaign, and the best works were gathered in a photo album entitled "Smiles".

IV.5.4. Development and implementation of a framework programme for joint events

EU Phare Estonian language training programme

Preparations were made for the organisation of a tender for multicultural events to be organised by non-profit associations.

IV.5.5. Kakskeelsete ajalehtede ja trükiste väljaandmine

EL Phare eesti keele õppe programm - 85 375 kr
Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO
Arenguprogrammi projekt -
163 000 kr

Integratsiooni Sihtasutus algatusel anti välja kakskeelse kvartaliajalehe Ruupor numbrid 1-3. Ühe numbriga tiraaž on 10 000 eksemplari ning seda levitatakse koolides, raamatukogudes, mittetulundusühingutes, omavalitsustes jm tasuta. Lehe elektrooniline versioon on kättesaadav <http://www.ruupor.net/>. Ajaleht kajastab kolmanda sektori tegevust Eestis, käsitleb integratsiooni ja mitmekultuurilisuse seisukohalt huvitavaid teemasid ning edastab teavet Integratsiooni Sihtasutuse ja selle juures tegutsevate riigieelarvest finantseeritavate ning välisabi programmide tegevuse kohta.

IV.6. MISSIOON: TOETADA MITTE-EESTLASTE ÕIGUSLIK-POLIITILIST INTEGRATSIOONI

IV.6.1. Kodakondsuseksami sooritamist motiveerivate ja julgustavate sotsiaalreklaamikampaaniate korraldamine

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO
Arenguprogrammi projekt - 145 000 kr

Kodanikupäeva propageerivaid plakateid teemal „Sinise passiga Euroopasse“ levitati kõigis eesti- ja venekeelsetes koolides; avalikkust teavitati Kodakondsus- ja Migratsiooniameti veebilehekülje www.kodanik.ee kaudu.

IV.6.2. Kodakondsuseksami sooritamiseks ja kodakondsuse taotlemiseks vajaliku praktilise info teavitamise programmi väljatöötamine ja rakendamine

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO
Arenguprogrammi projekt - 41 700 kr

Korraldati Eesti Vabariigi põhiseaduse ja kodakondsuse seaduse tundmise eksami ekspertiis ning töötati välja uus eksami mudel.

2000. aastal väljatöötatud uus eksamimudel oleks eeldanud kehtiva kodakondsuseaduse muutmist. Sellest lähtuvalt otsustati saata eksamimudel veel kord ekspertiisi, mille tulemusena seaduse muutust tinginud punktid muudeti. 2001. aasta suvel esitati eksamimudel rahvastikuminiistri büroole.

Lisaks kodakondsuseksami sooritamist motiveerivatele plakatitele toimus mitu avalikku üritust: mälumäng eesti ja vene õppekeele koolinoortele, noorpoliitikud käisid vene õppekeele koolides, korraldati eesti keele katseksam jm.

IV.5.5. Printing of bilingual newspapers and publications

EU Phare Estonian language training programme - 85,375 EEK
Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 163,000 EEK

On the initiative of the Integration Foundation, issues 1-3 of the bilingual quarterly newspaper Ruupor were published. The print run of each issue is 10,000 copies, and it is distributed in schools, libraries, non-profit organisations, local governments and other places free of charge. The electronic version of the paper is available at the web site <http://www.ruupor.net/>. The newspaper reports on the activities of the third sector in Estonia, examines topics of interest from the point of view of integration and multiculturalism, and provides information about the Integration Foundation and activities funded from the state budget and foreign aid programmes.

IV.6. MISSION: TO SUPPORT THE LEGAL-POLITICAL INTEGRATION OF NON-ESTONIANS

IV.6.1. Social advertising campaigns motivating and encouraging non-Estonians to take the citizenship exam

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 145,000 EEK

Posters to promote Citizens' Day titled "Travel to Europe with Your Blue Passport" were distributed in all Estonian- and Russian-medium schools. Information was provided to the public through the Citizenship and Migration Board's web page, www.kodanik.ee.

IV.6.2. Development and implementation of programme for notification of practical information required for performance of citizenship exam and application for citizenship

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 41,700 EEK

An expert assessment was made of the exam on the Estonian Constitution and Citizenship Act, and a new exam model was developed.

The new exam model developed in 2000 would have required the amendment of the existing Citizenship Act. Instead, a decision was made to perform yet another expert assessment of the exam model, as a result of which the parts which conflicted with the Act were modified. The exam model was submitted to the Office of the Minister for Ethnic Affairs in the Summer of 2001.

In addition to posters encouraging non-Estonians to take the citizenship exam, several public events took place, including a trivia competition for Estonian- and Russian-speaking school students, young politicians visited Russian-medium schools, and a practice Estonian language exam.

IV.6.3. Noortele mõeldud ühisürituste, debattide ja teiste tegevuste korraldamine poliitilis-õigusliku integratsiooni teemadel

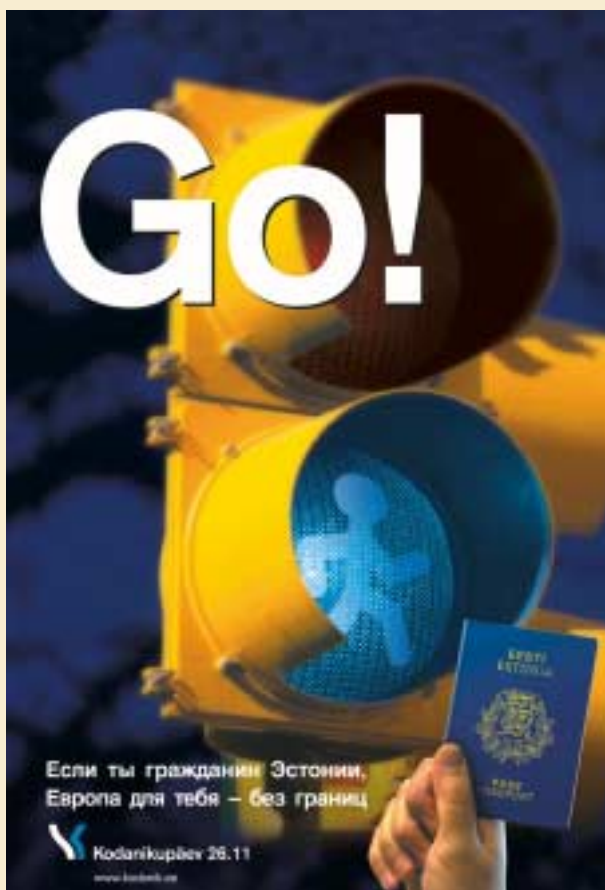
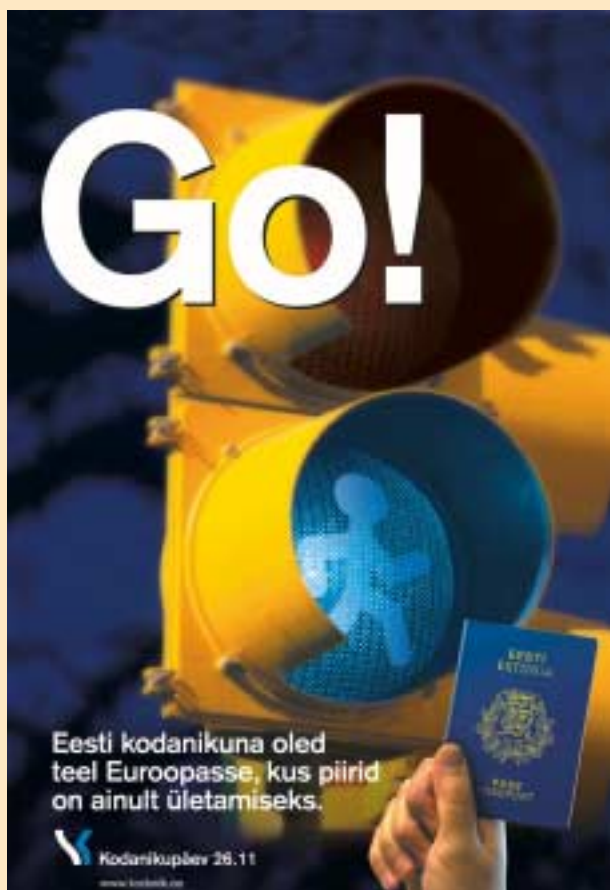
Integratsiooni Sihtasutus - 50 000 kr

Toetati Eesti Väitlusseltsi projekti "Veneeelne väitlus Eestis" muukeelsete noorte kaasamiseks väitlustesse.

IV.6.3. Organisation of joint events, debates and other activities on issues related to political-legal integration, targeting young people

Integration Foundation - 50,000 EEK

Support was given to the Estonian Debating Society's project "Russian-Language Debating in Estonia" for the inclusion of non-Estonian-speaking youths in debates.

V. OSA "RIIKLIKU PROGRAMMI JUHTIMINE, HINDAMINE JA ASUTUSTE TEGEVUSVÕIME SUURENDAMINE"

Osa kokku 6 151 311 kr

"Riikliku programmi juhtimine, hindamine ja asutuste tegevusvõime suurendamine" koosneb kahest osast.

1. Integratsiooni Sihtasutuse vastutusala juhtimine ja hindamine.
2. Integratsiooniga seotud asutuste tegevusvõime suurendamine.

V.1. MISSIOON: KORRALDADA RIIKLIKU PROGRAMMI INTEGRATSIOONI SIHTASUTUSE VASTUTUSALA JUHTIMINE JA HINDAMINE, ET TAGADA PROGRAMMI ARENG, TÕHUS RAKENDAMINE JA PÕHIEESMÄRKIDE SAAVUTAMINE

V.1.1. Integratsiooniprogrammi juhtkomitee töö korraldamine

Integratsiooni Sihtasutus - 185 600 kr

Põhiline ülesanne oli riikliku integratsiooniprogrammi ülevaateraportite koostamises toetada rahvastikuminstri büroo tööd.

V.1.2. Integratsioonialaste uuringute ja projektihindamiste korraldamine, aastaraamatu väljaandmine

Integratsiooni Sihtasutus - 500 000 kr

Integratsiooni meediamonitoring

Balti Ajakirjandusuurijate Assotsiatsiooni meediauurijad on kolm aastat järjest pidevalt ja süsteemselt hinnanud integratsiooniprotsesse eesti- ja venekeelses ajakirjanduses. 2001. aastal tehti esmakordselt Eesti meedia täismonitoring. Lisaks eesti- ja venekeelsetele ajalehtedele analüüsiti ka venekeelseid telesaateid nii avalik-õiguslikul kui ka erakanalil ning venekeelset avalik-õiguslikku raadiokanalit Raadio 4. Uurimistulemused annavad pildi integratsiooni ja rahvussuhete käsitlestest Eesti meedias. Kolme aasta monitoringu kokkuvõtte avaldatakse 2002. aasta kevadel.

Integratsiooni üldmonitoring

Lähtudes huvist ja vajadusest saada integratsiooniprotsesside kulgemist kajastavaid andmeid, asuti 2001. aastal ette valmistama 2002. aastal korraldatavat küsitlust. See hõlmab:

- 1) varasemate aastate küsitlustest olulisi küsimuskogumeid, mis ei mahtunud 2000. aasta küsimustikku;
- 2) uusi rahvusvahelistes uuringutes kasutatud küsimusi, mis võimaldavad võrdlust teiste riikidega;
- 3) sihtotstarbelisi küsimusi aktuaalsetel teemadel põhjalikuma info saamiseks;

PART V, "STATE PROGRAMME MANAGEMENT, ASSESSMENT AND RAISING OF INSTITUTIONS' CAPACITY"

Total for this part 6,151,311 EEK

"State programme management, assessment and raising of institutions' capacity" consists of two parts:

1. Management and assessment of the Integration Foundation's area of responsibility.
2. Increasing the capacity of integration-related institutions.

V.1. MISSION: TO ORGANISE THE MANAGEMENT AND ASSESSMENT OF THE PART OF THE STATE PROGRAMME IN THE AREA OF RESPONSIBILITY OF THE INTEGRATION FOUNDATION, TO GUARANTEE THE PROGRAMME'S DEVELOPMENT, EFFICIENT IMPLEMENTATION AND THE ACHIEVEMENT OF MAIN GOALS

V.1.1. Organisation of the work of the steering committee of the integration programme

Integration Foundation - 185,600 EEK

The main task was to support the work of the Office of the Minister for Ethnic Affairs in the preparation of integration programme summary reports.

V.1.2. Organisation of integration-related research and project evaluations, publication of yearbook

Integration Foundation - 500,000 EEK

Media Monitoring of Integration

The media researchers of the Baltic Media Research Association have for three years continually and systematically assessed integration processes in the Estonian- and Russian-language media. The first full monitoring of the Estonian media was performed in 2001. In addition to Estonian- and Russian-language newspapers, Russian-language television programmes were also analysed on both public and private stations and on the Russian-language public radio station Radio 4. The results of the research provide a picture of the treatment of integration and ethnic relations in the Estonian media. A summary of three years of monitoring will be published in Spring 2002.

General Monitoring of Integration

Based on the interest in and need for data concerning the course of the integration processes, preparation of a questionnaire to be organised in 2002 began in 2001. This questionnaire encompasses:

- 1) significant groups of questions from questionnaires of earlier years, which did not fit onto the 2000 questionnaire;
- 2) new questions used in international surveys, permitting comparison with other countries;
- 3) targeted questions on topical matters, in order to obtain more thorough information;

4) osa 2000. aasta uuringu küsimustest, mida on otstarbekas kahe aasta möödudes uuesti esitada.

V.1.3. V.1.4. ja V.1.5. Integratsiooni Sihtasutuse riigieelarvelised tegevuskulud, sh Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekti ning Phare programmi tegevuskulude finantseerimine

Integratsiooni Sihtasutus - 2 998 063 kr (sh Phare programmi väljatöötamise ja tegevuse korraldamise finantseerimine - 541 855 kr, Haridusministeeriumi vahendid - 350 000 kr, Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekti kaasfinantseerimine - 299 710 kr)

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekti ning EL Phare Eesti keele õppe programmi tegevuste plaanimine ja korraldamine (välisabivahenditest - 2 004 218 kr)

V.3. MISSION: SUURENDADA INTEGRATSIOONIGA SEOTUD ASUTUSTE TEGEVUSVÕIMET, SH PARANDADA VENEKEELSE INSTITUTIONAAL-UTILITAARSE INFO KÄTTESAADAVUST JA KVALITEETI ASUTUSTES

V.3.3. Integratsiooni Sihtasutuse juhtkonna ja töötajate koostöö ning tehnilise baasi tugevdamine

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 78 430 kr

Kaasfinantseeriti Integratsiooni Sihtasutuse Interneti-lehekülje arendus- ja hoolduskulusid.

Toetati riikliku programmi raames 2003. aasta tegevuste plaanimise tööseminari koostöös Tallinna Pedagoogikaülikooli Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituudiga.

V.3.4. Kodakondsus- ja Migratsiooniameti (KMA) ametnike koostöö

Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projekt - 385 000 kr

Kodakondsus- ja Migratsiooniameti ametnikele korraldatud koostööl eeskujulikust klienditeenindusest, suhtlemisest vene keeles ja ametnike koostööl põhimõtetest osales 134 KMA töötajat.

Toetati infovoldiku väljaandmist (10 000 eksemplari), milles on ülevaade erusõjaväelaste elamisloa pikenduse taotlemisest (taotlemise tingimused, vajalikud dokumendid, avalduse täitmise jne).

Toetati 70 000 krooniga KMA uue projekti "Eestis illegaalselt viibivate isikute informeerimine ja legaliseerimine" realiseerimist.

4) some of the questions from the 2000 survey, which would be useful to repeat after an interval of 2 years.

V.1.3. V.1.4. and V.1.5. Integration Foundation state budgetary funds, incl. financing of Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project and Phare programme operating costs

Integration Foundation - 2,998,063 EEK (incl. financing of development of and organisation of activities of the Phare programme - 541,855 EEK, Ministry of Education funds - 350,000 EEK, Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project co-financing - 299,710 EEK)

Planning and organisation of Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project and EU Phare Estonian language training programme activities (foreign aid funds - 2,004,218 EEK)

V.3. MISSION: TO INCREASE THE CAPABILITY OF INSTITUTIONS CONNECTED WITH INTEGRATION, INCLUDING TO IMPROVE THE AVAILABILITY AND QUALITY OF RUSSIAN-LANGUAGE INSTITUTIONAL-UTILITARIAN INFORMATION IN INSTITUTIONS

V.3.3. Training of the management and employees of the Integration Foundation and the strengthening of its technical base

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 78,430 EEK

Co-financing was provided for the development and maintenance costs of the Integration Foundation's Internet web page.

Support was given to the working seminar to plan activities for 2003 within the framework of the state programme, in co-operation with Tallinn Pedagogical University's International and Social Studies Institute.

V.3.4. Training for officials of the Citizenship and Migration Board (CMB)

Nordic, United Kingdom, UN Development Programme project - 385,000 EEK

One hundred and thirty-four CMB employees participated in training on exemplary customer service, communication in Russian and the principles of the training of officials organised for officials of the Citizenship and Migration Board.

Support was provided for the publication of information brochures (10,000 copies) on how retired Soviet soldiers can apply for an extension of their residence permits (terms and conditions of application, necessary documents, completion of application form, etc.).

70,000 EEK was provided to support the CMB's new project "The Informing and Legalisation of Illegal Aliens in Estonia".

Tee lahti!

Развяжи!

KUIDAS REKLAAMIDA KEELEÕPET?

Need reklaamid võitsid 2002. aastal Eesti reklaamide konkursil sotsiaalse sisuga tööde kategoorias teise koha ehk Hõbemuna. Kiievi rahvusvahelisel reklaamifestivalil anti "Razvjaži!" kampaaniale trükireklaamide seas kolmas koht ja samasse kampaaniasse kuuluvale telereklamile "Kuldkalake" teine koht.

Reklaamikampaania, mis kutsuks projekti "Interest" raames eesti keelt õppima poole hinnaga, tellis EL PHARE eesti keele õppe programm 2001. aasta sügisel toimunud konkursi tulemusena reklaamibüroolt Indigo. Väljatöötatud ideeline ja visuaalne lahendus mõjus Eesti sotsiaalses kontekstis uuenduslikuna.

Tellijä hinnangul oli kampaania eesmärgipärane ja üleootuste edukas.

Esiteks, perioodi jooksul registreeritud uute õppijate arv vastas seatud eesmärgile. Keelefirmade andmetel oli projekti "Interest" raames õppijate arv õppehooaja jooksul ligikaudu 7000 (september 2001 kuni mai 2002). Huvist annavad märku ka reklaamitud tasuta infoliinil 0800 9999 aasta jooksul vastu võetud 2600 kõnet.

Teiseks, kampaania tõstis riigikeele oskamise ja õppimise küsimuse Eesti ühiskonna huviorbiiti, mis väljendub nii meedia vastukajas kui ka avalikus arvamuses.

Mõlemakeelses pressis algatati neil teemadel konstruktiivne arutelu.

Kampaania järeluurina küsitleti 300 inimest Tallinna, Narva ja Rakvere tänavatel. Selgus, et reklaame oli märganud 94% sihtrühmast (mitte-estlased). Reklaami objektist ehk poole hinnaga eesti keele õppe projektist "Interest" olid teadlikud rohkem kui pooled (58%) sihtrühmast. Reklaami meeldivuse ja mittemeeldivuse hinnangud jagunesid pooleks, kusjuures hinnang ei sõltu rahvusest ega emakeelest, vaid pigem soost ja vanusest. Reklaam meeldis rohkem meestele ning rohkem noortele vanuseastmele.

HOW SHOULD LANGUAGE LEARNING BE ADVERTISED?

These advertisements won second place or the Silver Egg in the social content category of the Estonian Advertisements Competition held in 2002. The "Razvjaži!" (Untie) campaign was awarded third place in the print advertisement category at the Kiev (Ukraine) International Advertising Festival, and the television advertisement "Kuldkalake" (Golden Fish) from the same campaign was awarded second place.

The advertising campaign inviting people to study Estonian for half price through the "Interest" project was commissioned by the EU PHARE Estonian language training programme. The conceptual and visual approach developed had an innovative impact in the Estonian social context.

The campaign fulfilled its purpose and was more successful than expected.

First, the number of new students registered in the period met the set targets. Data provided by companies providing language courses indicate that approximately 7,000 persons studied Estonian within the framework of the "Interest" project from September 2001 to May 2002. The 2,600 calls received during the year by the toll-free information number 08009999 are also indicative of interest.

Second, the campaign made the knowledge and study of Estonian a topic of conversation and debate in Estonian society, as indicated through both media feedback and public opinion.

A survey indicated that 94% of the target group (non-Estonians) had noticed the advertisements. More than half (58%) of the target group was aware of the "Interest" half-price language-training project. Favourable and unfavourable opinions on the emotional appeal of the advertisements were divided equally, with no clear correlation with nationality or mother tongue.

HARIDUSPROGRAMMIDE KESKUS 2001

Haridusprogrammide keskus koostöös Haridusministeeriumiga alustas üldist koolieelsetele lasteasutustele mõeldud eesti keele kui teise keele õppesüsteemi loomist (aastail 2001-2003); eesmärgiks on välja töötada eesti keele kui teise keele õpetamise programm, koolitada koolitajaid, koostada vastav õppekava ning õppevara, luua piirkondliku keeleõppekeskuse mudel (tegevus I.1.a.3.-8.). 2001. aastal moodustati ja alustas tööd alushariduse keeledidaktika arendusrühm, algatati alushariduse valdkonnas eesti keele kui teise keele õpetamise olukorra uuring.

Keelekümbluskeskuse katsekoolidele hangiti keeleõpetusvahendeid (raamatud, sporditarbed, tehnika jms) (tegevus I.1.b.16), mille abil on neis koolides loodud metoodika suunitlusele vastavad keelekümblusklassid.

Eesti keele kui teise keele õpetajate piirkondliku täiendusõppevõrgustiku väljaarendamisel ja toimimise edendamisel (tegevus I.2.a) tegi haridusprogrammide keskus koostööd Haridusministeeriumi ning Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi projektiga (tegevuse ja tulemuste kohta vt alamprogrammi „Haridus“ tegevust I.2.a. Eesti keele kui teise keele õpetajate piirkondlik täiendusõppevõrgustik (vt. lk 11-12).

Korraldati eesti keele täiendusõppe koolituskursused teiste ainete õpetajatele (tegevus I.2.b.9.-11) ja koolieelsete lasteasutuste õpetajatele (tegevus I.2.b.13).

Viidi ellu avalik projektikonkurss „Eesti õppekeele koolis teistest rahvustest õpilastega töötavate (eri)pedagoogide koolituse põhimõtete ja õppekavade väljatöötamine“ (tegevus I.2.c.18). Konkursi tulemusena koostatakse teistest rahvustest õpilastega töötavate (eri)pedagoogide koolituse tarbeks vajalikud õppekavad ja õppevara ning korraldatakse katsekoolitus.

1998. aastal alustas tegevust Haridusministeeriumi ning Põhjamaade, Suurbritannia ja ÜRO Arenguprogrammi ühisprojekt „Avatud õppekava“ (tegevus I.3.b.4). 2001. aastal toimusid Haridusprogrammide keskuse rahastamisel järgmised tegevused:

- valmis programmi „Avatud õppekava“ kontseptuaalne taust aastaiks 2001-2003;
- metoodikakabinet (aadressil Ümera 46, Tallinn) sai Interneti-ühenduse;
- valmis dokument „Projekti „Avatud õppekava“ muutuste fenomenoloogiline kirjeldus“, mis kajastab programmi arengut etappi;
- loodi katse- ja partnerkoolide püsiarendusrühmad eesmärgiga tekitada koolides uurimistöõ pädevusega isikute rühm kooli eneserefleksiooniks, arengu- ja õppekavade edasiarendamiseks ning korrigeerimiseks, toimetulekuks muutuvus ühiskonnas ja koolis;
- on koostatud allprojekt „Tugikeskuste ja katsekoolide

CENTRE FOR EDUCATIONAL PROGRAMMES ANNUAL REPORT FOR 2001

In cooperation with the Ministry of Education, the Centre for Educational Programmes began developing a common system of teaching Estonian as-a-second-language in kindergartens (in 2001 - 2003). The purpose of this system is to develop a programme of teaching Estonian as a second language, to educate educators, draft a corresponding curriculum and teaching materials, and to create a model for a regional language learning centre (activity I.1.a.3.-8.). In 2001, a language didactics group for basic education was created. Also, a study was initiated to assess the teaching of Estonian as a second language in basic education schools.

Resources to support language instruction (books, sports equipment, technology etc.) were provided to the pilot schools of the Language Immersion Centre (activity I.1.b.16). These resources were used to help set up and equip immersion classrooms in these schools.

The Centre for Educational Programmes cooperated with the Ministry of Education and the Nordic, United Kingdom and UN Development Programme project to develop and promote the activities of a regional network for continuing education of teachers of Estonian as a second language. The results of this cooperation are listed under sub-programme "Education", activity I.2.a. Development and functioning of regional continuing education network for teachers of Estonian-as-a-second-language (see pp.11-12).

Continuing education courses in the Estonian language were carried out for teachers of other subjects (activity I.2.b.9.-11.) and for kindergarten teachers (activity I.2.b.13).

A public tender for a project "Development of Curricula and the Principles of Training for (Special) Teachers who Work with Children of other Nationalities in Estonian-medium Schools" was held (activity I.2.c.18). As a result of the tender, the necessary curricula and teaching materials for training teachers who work with children of other nationalities will be drafted and a pilot school project will be carried out.

"Open Curriculum", a joint project of the Ministry of Education and the Nordic, United Kingdom and UN Development Programme project was launched in 1998 (activity I.3.b.4). In 2001, the following activities were funded through the Centre for Educational Programmes:

- *A concept paper for the programme "Open Curriculum" for 2001-2003 was produced;*
- *The methodology support centre located at Ümera 46, Tallinn received an Internet connection;*
- *A document "The Phenomenological Description of the Changes to the "Open Curriculum" Project" was produced, which reflects the stage by stage development of the programme;*
- *Permanent development teams were set up in the pilot schools and partnership schools with the aim of provi-*

virtuaalvõrgustik", mille arendamise käigus järgmistel aastatel luuakse eesmärgistatult toimiv ja jätkusuutlik virtuaalvõrgustik programmi kõigi subjektide vahel;

- korraldati „Avatud õppekava" toimkonna neli seminari-koolitust, milles osales 80 koolitavat, neist 12 eestikeelsetest koolidest;
- „Avatud õppekava" toimkond koostöös Tallinna Pedagoogikaülikooli täienduskoolituse osakonnaga viis ellu koolitusprogrammi „Arengukava, õppekava juhtimine koolis" (480 tundi, 12 AP); koolitusprogrammis osales 25 koolitavat, kes lõputöö kaitsmise järel said TPÜ tunnistuse;
- Haridusministeeriumiga kooskõlastati „Avatud õppekava" koolitus „Kultuurilis-integratsioonilise domineeriva kooli väärtused: üldhariduslik kultuuri mõõde koolis - isiksuse areng kui väärtus; kooli integratsiooniline kultuur - ühiskondlik pädevus kui väärtus; eesti keele oskus ja kodanikuks kujunemine kui väärtus; valmisolek suhtlemiseks kui väärtus", mis on orienteeritud riikliku õppekava uue versiooni, riikliku integratsiooniprogrammi ja „Õpi-Eesti" koostoime tagamisele koolikultuuri taustal:
- on analüüsitud ja hinnatud programmi „Avatud õppekava" rakendamist ning kirjeldatud korralduslikku hetkeseisu ja lähituleviku kujutlust;
- „Avatud õppekava" koolituste lühituvustused on esitatud projekti veebilehel <http://viru.tpu.ee/avatudopekava>.

36

Alustati eestikeelseks aineõpetuseks õppevara ja eesti keele omandamist toetavate metoodikamaterjalide väljatöötamist (tegevus I.3.d.18.,19).

Koostöös Tartu Ülikooli Narva Kolledžiga alustati ettevalmistusi kodanikukasvatuse kontseptsiooni väljatöötamiseks, et korraldada Estica-alast koolitust ja koostada vastav õppevara (tegevus I.5.a.1.-4).

Koostöös Eesti Huvialajuhtide Liiduga toimus ümarlaud huvijuhtide koolituse ja täiendusõppe teemadel. Ümarlaua otsuse kohaselt uuritakse 2002. aastal nii eesti kui ka vene õppekeele koolides töötavate huvijuhtide haridustaset ja koolitusvajadusi (tegevus I.5.b.7).

Integratsiooni Sihtasutus osales eraldi boksiga noorte infomessil „Teeviit 2001", kus messi külalistele selgitati sihtasutuse tegevusvaldkondi ning tutvustati uusi projekte (tegevus I.5.b.8).

Koostöös Sihtasutusega Eesti Kutsehariduse Reform alustati Rajaleidja ning noorte teavitamis- ja nõustamiskeskuste infobaasides integratsiooniteabe kajastamise plaanimist (tegevus I.5.b.9).

Koostöös Eesti Õpilasmavalitsuste Liidu, Eesti Noorsoonõunike Ühenduse ja noorteühingute esinduskogu loova projektimeeskonnaga määrati teemad regionaalsete koolituste korraldamiseks kohalikul tasandil tegutsevate noorteühenduste ja koolide õpilasesinduste liikmete liidritele (tegevus IV.2.2).

ding schools with the capacity to engage in self-assessment, to develop and amend development plans and curricula, and to adapt to changes in society and education;

- *A sub-project "Virtual Network of Support Centres and Pilot Schools" was drafted. In the next few years, a results-based and sustainable, efficiently operating virtual network programme between all subjects will be created;*
- *4 seminars were conducted by persons involved in the "Open Curriculum" project with 80 participants, 12 of whom were from Estonian-medium schools;*
- *In cooperation with the Department of Continuing Education at Tallinn Pedagogical University, "Open Curriculum" carried out a course "Managing a Development Plan and Curriculum in a School" (480 hours, 12 credit points). The course was attended by 25 students who were awarded a diploma from Tallinn Pedagogical University upon completion and defence of a thesis;*
- *The Ministry of Education approved the content of a course "The Values of a School with Emphasis on Cultural Integration: the Measure of General Educational Culture in a School - Personal Development as a Value; the Integration Culture of a School - Societal Competence as a Value; Knowledge of Estonian and Acquiring Citizenship as a Value; Readiness to Communicate as a Value". The course is aimed at ensuring the successful and coordinated implementation of the new state curriculum, state integration programme and "Õpi Eesti" programme;*
- *The implementation of the "Open Curriculum" project was analysed and evaluated, and a description of the current organisational structure and the vision for the near future were drafted;*
- *Short descriptions of the courses offered by "Open Curriculum" are posted on the Project's web site.*
<http://viru.tpu.ee/avatudopekava>.

The process of developing teaching materials to support the teaching of subjects in Estonian and methodological materials to support acquisition of the Estonian language has begun (activity I.3.d.18.,19.).

Preparations to develop a concept for civics education have begun in cooperation with the University of Tartu's Narva College to organise courses and prepare teaching materials for Estonian studies (activities I.5.a.1.-4.).

In cooperation with the Estonian Association of Programme Managers a round table was organised to discuss training and continuing education for hobbies programme managers. Participants of the round table decided that the educational level and training needs of the extra-curricular programme managers in Estonian-medium and Russian-medium schools will be assessed in 2002. (activity I.5.b.7.).

The Integration Foundation participated in the "Teeviit 2001" youth information fair as an exhibitor to provide information on the activities and new projects of the Foundation (activity I.5.b.8.).

Koostöös Eesti Õpilasmavalitsuste Liidu halduskoguga on koostatud ülevaade materjalidest, mida õpilasesinduste liikmed, koolide õpetajad ja juhtkonnad peaksid teadma õpilasmavalitsuse ja õpilasesinduse kohta. Vastavad kogumikud ilmuvad trükis 2002. aastal (tegevus IV.2.3).

Määrati teabematerjalide loetelu, mis koondatakse 2002. aastal teatmikku, mis on mõeldud noorsootöö valdkonnas nii avalikus kui ka kolmandas sektoris tegutsevatele inimestele (tegevus IV.2.5).

Alustati vene õppekeele koolide pedagoogidele mõeldud meediaalase täiendusõppe programmi koostamist, et koolitatud õpetajate vahendusel suurendada meedia ja infovaldkonna professionaalide hulka mitte-eestlastest noorte seas, kasvatada meediatarbimise harjumusega ja infoühiskonnas orienteeruda oskav mitte-eestlaste põlvkond (tegevus IV.4).

Erinevate projektide toetamiseks ja käivitamiseks, keskuuse töötajatele töötütingimuste loomiseks (remonditud ruumid, soetatud mööbel, infotehnoloogiavahendid ja tarkvara) ning vajalike kulutuste kandmiseks kasutas Haridusprogrammide keskus 2001. aastal 5 047 000 krooni.

In cooperation with the Foundation for Vocational Education and Training Reform in Estonia, planning was begun for the inclusion of information on integration in the databases of "Rajaleidja" and the youth information and counselling centres (activity I.5.b.9.).

In cooperation with the creative project team of the Estonian Association of Student Councils, Estonian Association of Youth Advisors and the representatives of youth associations, the topics for regional training for the leaders of youth associations and student governments at the local level, were determined (activity IV.2.2.).

In cooperation with the administrative board of the Estonian Association of Student Councils, an overview of the information which members of student councils, teachers and school principals and other leaders should know about student government and student representation was compiled. A corresponding brochure will be printed by 2002 (activity IV.2.3.).

The list of resource materials which will be included in a reference book for persons active in youth work both in the public sector and the third sector was determined (activity IV.2.5.).

The Centre began to prepare a continuing education programme in media for teachers in Russian-medium schools in order to increase the number of professionals in media and information technology among non-Estonian youth, and to raise a new generation of non-Estonians with regular media consumption habits and the ability to orient in the information society (activity IV.4.).

The Centre for Educational Programmes used 5,047,000 EEK in 2001 to support and initiate various projects, and to provide the necessary working conditions for the employees of the Centre.

ОСНОВНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ПО ВЫПОЛНЕНИЮ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПРОГРАММЫ «ИНТЕГРАЦИЯ В ЭСТОНСКОМ ОБЩЕСТВЕ 2000-2007» ЦЕЛЕВЫМ УЧРЕЖДЕНИЕМ ИНТЕГРАЦИИ В 2001 ГОДУ

38

Краткий обзор

Планирование деятельности Целевого учреждения интеграции и ее реализация в 2001 г. основывались на программе «Интеграция в эстонском обществе 2000-2007» (одобрена Правительством Республики 14.03.2000 г.) и на подпрограммах программы, определенных на 2000-2003 гг. (одобрена Правительством Республики 27.02.2001 г.). За реализацию программы отвечает министр народонаселения, (с 24.03.1999 по 27.01.2002 г. - министр Катрин Сакс, начиная с 28.01.2002 г. министр Эльдар Эфендиев).

В 2001 г. Целевое учреждение интеграции занималось организацией более 60 видов деятельности, относящихся к государственной программе интеграции. Основной принцип организации работ: достижение результатов путем открытых конкурсов проектов. Информация о конкурсах сообщается в прессе и размещается на домашней странице Целевого учреждения.

С 1 января в составе Целевого учреждения работает новое структурное подразделение: Центр языкового погружения. Задачей центра является реализация совместного проекта Эстонии, Канады и Финляндии «Языковое погружение, как ключ к интеграции», рассчитанного на 2000-2004 гг. Для развития и координации деятельности в области интеграции, находящейся в сфере ответственности Министерства об-

разования, а также для организации реализации проектов, начиная с июля месяца при Целевом учреждении был создан Центр образовательных программ.

Целевое учреждение продолжает администрировать разные иностранные проекты. Отдельные проекты финансировались правительствами США и Голландии. 28 февраля 2001 г. был заключен договор между Целевым учреждением интеграции и Министерством финансов о реализации в 2001-2003 гг. проекта Европейского Союза Phare «Программа социальной интеграции национальных меньшинств Эстонии и обучения эстонскому языку» (сокращенно: Программа ЕС Phare по обучению эстонскому языку). В ноябре закончился трехгодичный проект «Поддержка государственной программы интеграции неэстонцев в общество Эстонии», который финансировали правительства Швеции, Дании, Норвегии, Финляндии, Великобритании; Программа развития ООН и Эстонское государство. Новый рамочный договор иностранного проекта «Интеграция в эстонском обществе 2002-2004» был подписан правительствами Норвегии, Финляндии, Великобритании, Швеции, Эстонии и Целевым учреждением 27 марта 2002 года.

I Подпрограмма «ОБРАЗОВАНИЕ»

Развитие языковой дидактики, разработка методики обучения языку, учебных программ и учебных материалов, обучение учителей, в том числе:

- Продолжалось внедрение программы языкового погружения. В 2001/2002 учебном году программа была внедрена в 1-х и 2-х классах семи общеобразовательных школ с русским языком обучения. Всех учеников этих классов в течение учебного года тестировали три раза.
- Для улучшения взаимной толерантности в отношениях и для улучшения владения эстонским языком иноязычных детей, продолжается традиция проведения совместных лагерей для эстонских и неэстонских детей, а также организуется обучение языку в семьях. В 2001 году в таких проектах участвовало примерно 3000 детей. Было проведено большое исследование, чтобы выяснить, как влияет пребывание детей в лагере на развитие навыков владения эстонским языком.
- В программе обмена между профессиональными учебными заведениями, в которых обучение ведется на эстонском и на русском языках, приняли участие 59 русскоязычных и 23 эстонскоязычных учеников. Впервые было начато создание школьных учебных материалов по эстонскому языку на CD-ROM-е.
- Была внедрена разработанная в 2000 году модель «Обмен работниками внутри Эстонии с целью языковой практики».

Дополнительное обучение учителей, в том числе:

- Продолжалось развитие региональной сети дополнительного обучения для учителей эстонского языка как второго языка. Работают три опорных центра. В организованных ими 46 учебных семинарах приняло участие 777 педагогов.

Создание условий для работы учебных групп на эстонском языке в школах и улучшение знания эстонского языка учителей школ, в том числе:

- При поддержке программы иностранной помощи «Поддержка государственной интеграционной программы» в 2000/2001 учебном году в иноязычных учебных заведениях Ида-Вирумаа начали работать 11 новых учителей эстонского языка.
- Была продолжена реализация проекта «Открытая учебная программа», в т.ч. выпущено четыре брошюры по развитию учебной программы; в семинарах для коллективов опытных школ и школ-партнеров приняло участие 438 педагогов; открыт методический кабинет по учебным программам и развитию школы.
- В 10 школах с эстонским языком обучения были поддержаны проекты, направленные на иноязычных учеников данных школ.
- Были изданы и распределены по профессиональным школам и библиотекам два словаря по специальности. 34 профессиональных учебных заведения получили таблицы по грамматике эстонского языка. Были изданы и распределены по русскоязычным школам 2 учебных материала по граждановедению.

II. Подпрограмма «ОБРАЗОВАНИЕ И КУЛЬТУРА ЭТНИЧЕСКИХ МЕНЬШИНСТВ».

Целью подпрограммы является предоставить возможность этническим меньшинствам сохранить свою культуру, изучать родной язык, а также получить свободное образование на родном языке, познакомить их с Эстонией и дать возможность представить более широко культуру своего народа, в том числе:

- Было поддержано 13 проектов «Estica», в рамках которых неэстонцы смогли расширить свои знания об Эстонии, ее истории и культуре, об эстонцах и образе их жизни, о мультикультурной Эстонии.
- Было поддержано 36 проектов национально-культурных обществ. Целью поддержки таких проектов является расширение возможностей сохранения языкового и культурного своеобразия проживающих в Эстонии этнических меньшинств.
- Был составлен и опубликован в виде книги, а также размещён на домашней странице справочник «Культурные общества национальных меньшинств Эстонии».
- 11 музеев приступили к созданию материалов (рабочие тетради, домашние странички, настольные игры, видео и др. материалы) для предметного обучения в иноязычных школах Эстонии.
- Была поддержана деятельность Круглого стола при Президенте Республики по выработке рекомендаций, связанных с вопросами государственной и общественной жизни.

III. Подпрограмма «ОБУЧЕНИЕ ВЗРОСЛЫХ ЭСТОНСКОМУ ЯЗЫКУ»

Целью подпрограммы является уменьшить отстранение неэстонцев от общественной жизни посредством изучения ими государственного языка. Исследования в области национальных отношений показали, что для большинства эстонцев результативность интеграции в большей степени связывается с умением неэстонцев общаться на эстонском языке.

Поддержка системы сдачи экзаменов на уровень знания эстонского языка и развитие учебной методики, в т.ч.:

- Для желающих был организован неофициальный экзамен по эстонскому языку, в ходе которого можно было проверить свои знания. Было проведено исследование мнений участников проекта по изучению эстонского языка «Interest». Был собран банк данных о курсах, которые предлагают обучение эстонскому языку.
- Была разработана модель компетентности учителей эстонского языка как второго языка, которая станет основой для выяснения потребностей в дополнительном обучении учителей и для предложений в области дополнительного обучения.
- Был опубликован сборник «Десять лет учебным материалам по изучению эстонского языка как второго. 1991-20001. Рецензии и обзорные статьи».

Поддержка обучению взрослых, в том числе,

- Состоялся конкурс на организацию обучения языку людей, относящихся к социальной группе риска (безработные, ищущие работу). Весной 2002 года будет проведено языковое обучение для 600 безработных Ида-Вирумаа.
- В 1999 году продолжила работу программа возврата денег «Interest», которая была запущена в рамках программы ЕС Phare по обучению эстонскому языку. Согласно этой программе, сдавшим экзамен по эстонскому языку на уровень (в т.ч. и с целью ходатайства о гражданстве) возвращается до 50% затрат на обучение языку. В 2001 г. в рамках этой программы 2012 людям была возвращена часть денег за обучение. Пилотное исследование показало, что программа возврата денег особенно необходима молодым в возрасте от 19 до 26 лет.
- Была внедрена разработанная в 2000 году модель «Обмен работниками внутри Эстонии с целью языковой практики». В рабочем обмене приняли участие 82 работника государственных служб Ида-Вирумаа: 16 полицейских, 16 работников службы спасения, 7 учителей общеобразовательных школ и 43 чиновника.
- В рамках трех проектов для взрослых была опробована учебная форма изучения языка в языковых лагерях и обучения языку в семьях.

Реклама обучения эстонскому языку, в том числе:

- С сентября по декабрь был осуществлен первый этап ознакомительной кампании «Interest» (продолжался в январе 2002 года). Опрос показал, что рекламу заметили 94% представителей целевой группы (неэстонцы). Об объекте рекламы, т.е. о проекте «Interest», знали больше, чем половина целевой группы. Пилотное исследование показало, что следует больше распространять информацию об учебных материалах и существующих языковых требованиях.
- Для повышения информированности целевой группы был открыт бесплатный телефон 0 800 9999.

IV. Подпрограмма «ОБЩЕСТВЕННАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ»

Общей задачей подпрограммы является определение потенциала неэстонцев и сознательное привлечение их в процесс принятий решений и в программы развития, внедрение концепции мультикультурного общества Эстонии и ознакомление общественности с культурой живущих в Эстонии этнических меньшинств.

Развитие сотрудничества между третьим сектором и государством, поддержка иноязычных молодежных объединений и ученических самоуправлений, в том числе:

- В сфере гражданского начинания было поддержано 36 различных проектов, в т.ч. такие как помощь при оформлении видов на жительство и создание телефона доверия на русском языке.
- Были поддержаны 20 совместных проектов между мо-

лодежью разных национальностей.

- На организованных информационных днях рассказывалось о проводимых Целевым учреждением конкурсах и других видах деятельности.
- Для учащихся русскоязычных школ были организованы семинары, для привлечения их к активной работе в ученических самоуправлениях, защиты в школах интересов учеников и улучшения возможностей проведения свободного времени, предлагаемых школой.

Поддержка рассмотрения темы интеграции в эстоноязычных и русскоязычных средствах массовой информации, в том числе:

- Было проведено пять семинаров для русскоязычных журналистов Эстонии. Был поддержан проект совместной деятельности редакций четырех эстоноязычных и русскоязычных газет, а также 5 русских и двуязычных серий телепередач («Бессонница», «В эфире Эстония», «Спутник», «Эстонцы, которых я люблю», «Простые истории»).
- Было поддержано издание приложения газеты «Õretajate Leht» на русском языке и издание газеты «Учитель», предназначенных для русскоязычных учителей.

Развитие диалога между культурами, в том числе:

- Целью широкомасштабной рекламной кампании «Дружба начинается с улыбки» является сблизить разные народы и культуры Эстонии, толерантность, а также изучение языка и знакомство с культурой. Был организован фотоконкурс «Улыбки».
- Был начат выпуск квартальной газеты «Рупор» на двух языках (эстонском и русском) тиражом в 10 000 экземпляров. В газете публикуются материалы о деятельности третьего сектора в Эстонии, предлагаются интересные темы с точки зрения интеграции и мультикультурности. Газета распространяется бесплатно по школам, библиотекам, некоммерческим объединениям, самоуправлениям и т.д.

Политико-правовая интеграция неэстонцев, в том числе:

- Плакаты на тему «С синим паспортом в Европу», пропагандирующие День гражданина, распространялись по всем эстоноязычным и русскоязычным школам; была размещена информация на домашней странице Департамента Гражданства и миграции по адресу: www.kodanik.ee. Проводились разные мероприятия, в том числе викторина для учащихся школ с эстонским и русским языком обучения, пробный экзамен по эстонскому языку, посещение молодыми политиками школ с русским языком обучения и др.
- Была проведена экспертиза экзамена на знание Конституции Эстонской Республики и закона о гражданстве, а также разработана новая модель экзамена.

V. «РУКОВОДСТВО ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПРОГРАММОЙ, ОЦЕНИВАНИЕ И ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧРЕЖДЕНИЙ»

Руководство и оценка сферы ответственности Целевого учреждения интеграции, в том числе:

- Третий год осуществляется анализ того, как отражается процесс интеграции в эстоноязычной и русскоязычной прессе. Впервые был проведен полный мониторинг СМИ Эстонии, т.е. помимо газет провели анализ телепередач на русском языке и передач русскоязычного публично-правового радиоканала Радио 4. Итоги трехгодичного мониторинга опубликованы в мае 2002 года.
- Исходя из необходимости получить данные, которые отражают интеграционные процессы, в 2001 году приступили к подготовке широкомасштабного опроса (общий мониторинг интеграции), который был проведен в марте-апреле 2002 года. Эта работа является продолжением опроса, проведенного в 2000 г.

- Независимые эксперты оценили деятельность проекта иностранной помощи «Поддержка государственной интеграционной политики» в 1998-2001 гг. Была составлена промежуточная оценка Программы ЕС Phare «Социальная интеграция эстонского общества и обучение эстонскому языку иноязычного населения».

Повышение эффективности учреждений, связанных с интеграцией, в том числе:

- Развитие инфотехнологии Целевого учреждения интеграции.
- Проводились учебные семинары для чиновников Департамента Гражданства и миграции на тему обслуживания клиентов, общения на русском языке и принципов обучения чиновников (участвовали 134 работника.) Был поддержан выпуск информационного буклета (10 000 экземпляров), в котором имеется информация о продлении вида на жительство для бывших военнослужащих (условия ходатайства, необходимые документы, заполнение заявления и т.д.). Был поддержан проект Департамента Гражданства и миграции «Информирование и легализация лиц, находящихся в Эстонии нелегально».

Целевое учреждение интеграции

Liimi 1, 10621Tallinn
Tel.: +372 659 9021; Fax: +372 659 9022
E-mail: info@meis.ee
<http://www.meis.ee>

Euroopa Liidu PHARE
eesti keele õppe programm
European Union PHARE
Estonian Language
Training Programme

Программа ЕС Phare по обучению эстонскому языку

Tel.: +372 659 9029; Fax: +372 659 9030
E-mail: phare@meis.ee

Mitmekultuuriline Eesti

Riiklikku integratsiooniprogrammi toetavad Soome, Norra, Suurbritannia ja Rootsi

Проект Северных стран/Великобритании/Программы развития ООН «Поддержка Государственной интеграционной программы» (с 27.03.2002 г. новый проект зарубежной помощи «Многокультурная Эстония», при поддержке Финляндии, Норвегии, Великобритании и Швеции).

Tel.: +372 659 9027; Fax: +372 659 9022
E-mail: nordic@meis.ee

HARIDUSPROGRAMMIDE KESKUS

Центр образовательных программ

Tel.: +372 659 7020; Fax: +372 659 9022
E-mail: toivo.sikk@meis.ee

Keeltekümbluskeskus

Центр языкового погружения

Kihnu 1, 13913 Tallinn
Tel.: +372 605 7250; Fax: +372 605 7251
E-Mail: keel@keel.uninet.ee

FINANTSARUANDED 2000-2001 FINANCIAL STATEMENTS 2000-2001

1. Tulud / Income	2000/ EEK	2001/ EEK
1.1. Eraldised ja toetused riigieelarvest <i>Financing from the State Budget</i>	5 768 000	8 000 000
1.2. Eraldised ja toetused juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt <i>Transfers and contributions</i>	14 598 648	21 286 263
1.3. Finantstulud (intressid, valuuta kursivahed) <i>Income from operating activities</i>	16 256	40 737
1.4. Muud tegevustulud <i>Other income</i>	16 894	10 317
Kulud kokku / Total income	20 399 798	29 337 317
2. Kulud / Expenses		
2.1. Sihtasutuse tegevuskulud <i>Operating expenses</i>	3 728 611	6 241 412
2.2. Finantskulud (trahvid, valuuta kursivahed) <i>Expenses from operating activities</i>	0	22 944
2.3. Toetused <i>Contribution to projects</i>	16 974 479	22 914 080
Kulud kokku / Total expenses	20 703 090	29 178 436
3. Põhivara kulum / <i>Amortization</i>	75 698	172 571
4. Eelmise aasta ületulev jääk / <i>Transfer from the previous year</i>	455 253	76 263
Tulem aasta lõpuks / Annual result	76 263	62 573

42

INTEGRATSIOONI SIHTASUTUSE NÕUKOGU/ GOVERNING BOARD OF THE INTEGRATION FOUNDATION

Nimi Name	Ametikoht Position	Märkused Notes
Eldar Efendijev	Rahvastikuminister Nõukogu esimees <i>Minister without portfolio for Ethnic Affairs Chairman of the Board</i>	kuni 22.03.02 Katrin Saks, rahvastikuminister <i>until 22.03.02 Katrin Saks, Minister without portfolio for Ethnic Affairs, Chairman of the Board</i>
Mailis Rand	Haridusminister <i>Minister of Education</i>	kuni 22.03.02 Tõnis Lukas, haridusminister <i>until 22.03.02 Tõnis Lukas, Minister of Education</i>
Mihhail Stalnuhhin	Riigikogu liige <i>Member of Parliament</i>	kuni 22.03.02 Marju Lauristin, Riigikogu liige <i>until 22.03.02 Marju Lauristin, Member of Parliament</i>
Vladimir Velman	Riigikogu liige <i>Member of Parliament</i>	kuni 22.03.02 Tanel Mätlik, rahvastikuministri nõunik <i>until 22.03.02 Tanel Mätlik, Counsellor to the Minister for Ethnic Affairs</i>
Tiit Sepp	Siseministeerium, rahvastiku asekanstler <i>Deputy Secretary-General, Ministry of Internal Affairs</i>	
Andra Veidemann	Eesti Vabariigi presidendi nõunik <i>Advisor to the President of Estonia</i>	
Mati Heidmets	Tallinna Pedagoogikaülikooli rektor <i>Rector of Tallinn Pedagogical University</i>	
Sergei Issakov	Tartu Ülikool, Filosoofiateaduskonna emeritprofessor <i>Professor Emeritus, Faculty of Philosophy, Tartu University</i>	
Lilia Zujeva	Rahandusministeerium, välisfinantseerimise osakonna peaspetsialist <i>Chief Specialist of Foreign Financing, Foreign Financing Department, Ministry of Finance</i>	kuni 17.05.01 Robert Juhkam, ÜRO Arenguprogrammi nõunik <i>until 17.05.01 Robert Juhkam, UNDP Advisor</i>
Gea Rennel	Välisministeerium, poliitikaosakonna direktor <i>Director of the Political Department, Ministry of Foreign Affairs</i>	
Veera Sibrik	Kohtla-Järve Vene Gümnaasiumi direktor <i>Director, Kohtla-Järve Russian Gymnasium</i>	kuni 17.05.01 Vello Pettai, Tartu Ülikool, politoloogia osakonna lektor <i>until 17.05.01 Vello Pettai, Lecturer of the Department of Political Science, Tartu University</i>
Leo Raidma	Ida-Viru Maavalitsuse Hariduse- ja Kultuuriosakond, juhataja <i>Head of Department of Education and Cultural Affairs, Ida-Viru County Government</i>	

TÖÖTAJAD/STAFF (01.07.2002)

Mati Luik mati.luik@meis.ee
Sihtasutuse juhataja/ *Director*

Mariana Jaanimägi mariana.jaanimagi@meis.ee
Juhataja abi/ *Aid to the Director*

Kaie Kõrtsini kaie.kortsini@meis.ee
Sekretär-assistant/ *Secretary-assistant*

Raido Valdre raido.valdre@meis.ee
Raamatupidaja/ *Accountant*

Katrin Tamme katrin.tamme@meis.ee
Noorsootöö projektijuht / *Project Manager (Youth Projects)*

Margus Tapupere margus.tapupere@meis.ee
Välisabiprojekti "Mitmekultuuriline Eesti" projekti koordinaator /
Project Coordinator, External Assistance Project "Multicultural Estonia"

Kaie Saar kaie.saar@meis.ee
Välisabiprojekti "Mitmekultuuriline Eesti" projektijuht (meediavaldkond) /
Project Manager, External Assistance Project "Multicultural Estonia" (Media)

Kätlin Kõverik katlin.koverik@meis.ee
Välisabiprojekti "Mitmekultuuriline Eesti" projektijuht (haridusvaldkond) /
Project Manager, External Assistance Project "Multicultural Estonia" (Education)

Svetlana Belova svetlana@keel.uninet.ee
Välisabiprojekti "Mitmekultuuriline Eesti" projektijuht (keelekümblus) /
Project Manager, External Assistance Project "Multicultural Estonia" (Language Immersion)

Ave Härsing ave.harsing@meis.ee
EL PHARE Eesti keele õppe programmi koordinaator /
Coordinator, EU PHARE Social Integration and Language Training Programme for Ethnic Minorities in Estonia

Leelo Kingisepp leelo.kingisepp@meis.ee
EL PHARE Eesti keele õppe programmi nõunik /
Advisor, EU PHARE Social Integration and Language Training Programme for Ethnic Minorities in Estonia

Hille Hinsberg hille.hinsberg@meis.ee
EL PHARE eesti keele õppe programmi projektijuht /
Project Manager, EU PHARE Social Integration and Language Training Programme for Ethnic Minorities in Estonia

Karin Rätsep karin.ratsep@meis.ee
EL PHARE eesti keele õppe programmi projektijuht /
Project Manager, EU PHARE Social Integration and Language Training Programme for Ethnic Minorities in Estonia

Annika Meistre annika.meistre@meis.ee
"Interest" tagasimaksete administraator Tallinnas / *"Interest" Project Reimbursements Administrator in Tallinn*

Leili Metsatalu leili.metsatalu@meis.ee
"Interest" tagasimaksete administraator Jõhvis / *"Interest" Project Reimbursements Administrator in Jõhvi*

Toivo Sikk toivo.sikk@meis.ee
Haridusprogrammide keskuse programmide juht / *Programme Manager, Centre for Educational Programmes*

Tuuli Pärg tuuli.parg@meis.ee
Haridusprogrammide keskuse programmide koordinaator / *Coordinator, Centre for Educational Programmes*

Reet Salu reet.salu@meis.ee
Haridusprogrammide keskuse projektijuht / *Programme Manager, Centre for Educational Programmes*

Irene Käosaar irene@keel.uninet.ee
Keelekümbluskeskuse Eesti-poolne projektijuht / *Estonian Language Immersion Centre Estonian Programme Manager*

Peeter Mehisto peeter@keel.uninet.ee
Keelekümbluskeskuse Kanada-poolne projektijuht / *Estonian Language Immersion Centre Canadian Project Manager*

Lindu Kaljulaid lindu@keel.uninet.ee
Keelekümbluskeskuse juhiabi / *Estonian Language Immersion Centre Assistant*

Integratsiooni Sihtasutus
Integration Foundation

Mitmekultuuriline Eesti

Riiklikku integratsiooniprogrammi toetavad Soome, Norra, Suurbritannia ja Rootsi

EL PHARE Eesti keele õppe programm
EU PHARE Estonian Language Training Programme

Haridusprogrammide keskus
Educational Programmes Centre

Keelekümbluskeskus
Language Immersion Centre

Väljaandja: Integratsiooni Sihtasutus
Published by Integration Foundation